БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 129 (10190) | 1963 оной июниин 2, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

КУКУРУЗА, ХАРТААБХЫН ТАРИЛГЫЕ ХУРДАДХАЯ

Тарилгын агрегат бүхэниие haадгүйгөөр ябуулха • Хориинхидай жэшээгээр кукуруза таридаг 3 сеялкэ холбожо шадабал, ажалай бүтээсэ 2-3 дахин дээшэлхэ

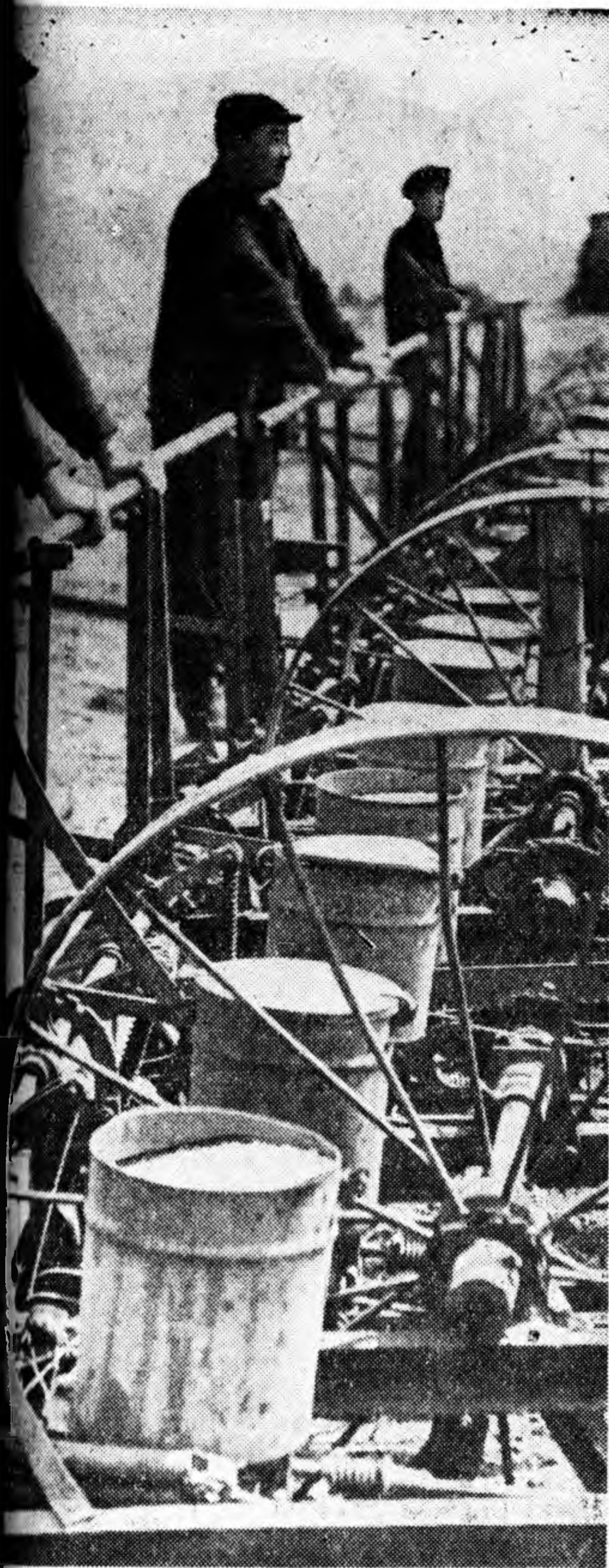

...ой 4-дэхи отделенидэ холбогдомол гурбан сеял...
...рижа ябана. И. Осетровой фото.

★

Түсэбһөө гадуур таригдана

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Хүрбын совхоз хартаабха тариха түсэбөө управлениингээ ажахынуудһаа түрүүлэн дүүргэбэ. Эндэ хамтадаа 30 гектар хартаабха таригдаа. Совхозой хоёрдохи отделени арбан гектар хартаабха үдэр хахадай туршада һуулгаа. Тиихэдэ хартаабха һуулгалганда Хасууртай тосхоной пенсионернүүд ехэхэн туһа хүргэбэ. Эндэхи 53 пенсионер туд тудтаа 10—15 соото хартаабха тарижа, харууһалжа, тэрэнээ мүн өөһэдөө хуряажа, совхоздоо тушааха гэһэн һайн һайхан сэдьхэлэй үүсхэл гаргаа. Тэдэнэр Хасууртайн адатта 2 гектарта түрүүшынгээ хартаабха һуулгаа.

Хүрбын совхоздо хартаабха тарилга үргэлжэлһөөр.

Н. Галданов,
«Шэнэ Үдэ» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

Хартаабха таригдажа дүүрэә

ХЭРЭН. (Телефоноор абтаба). Партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгада харюу болгон, хартаабха таридаг газараа бүхы дээрэнь 300 гектарта хүргэжэ, га бүриин 100 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряаха гэжэ манай колхозой гэшүүд шиидээ. Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула механизаторнууднай 10 үдэрэй турша соо бүхы хартаабхаяа квадратно-гнездовой аргаар сүм тарижа дүүргээ. Эндэ Александр Сороковиковой агрегат онсо шалгараа. Хартаабха тариха үдэр бүриингөө даабари 115—120 процент хүрэтэр һайн шанартайгаар дүүргэжэ байна.

Мүн манай кукурузашадшье муу бэшээр хүдэлнэ. Мүнөө тэдэнэр түсэбөөр хараалһан 600 гектар кукурузын хахадыень квадратно-гнездовой аргаар таряад байна. Кукурузашад Михаил Софин, Павел Пежемский гэгшэд үдэр бүри 10-аад гектарта кукуруза тарижа, халаанайнгаа даабарие ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Г. Тугарин,
Түнхэнэй «Сибиряк» колхозой парткомой секретарь.

Тарилгаяа борнойлно

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Улаан Оронго» колхозой гэшүүд энэ жэлдэ 60 гектарта хартаабха тарижа, га бүриин 100 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряаха гэһэн социалис уялга абанхай. Мүнөө тэдэнэр бүхы хартаабхаяа богонихон болзор соо тарижа дүүргэхын түлөө бүхы шадалааraa оролдожо байна. Мүнөө эндэ 50 гектарта хартаабха таригдаа.

Ороohото болон пропашной ургамалнуудай баян ургаса абахын тула тус колхозой механизаторнууд буртаг үбһэнтэй тэмсэжэ эхилээ. Трактористнууд Владимир Цыреторов Иосиф Гармаев хоёр 103 га кукуруза, 300 га шэниисэ, 23 га горох борнойлжо дүүргэә.

Д. Будаев,
колхозой агроном.

★ ★

Газарайнгаа садатар уһална

Хүдэриин совхозой мэдээжэ кукурузашад — СССР-эй Верховно Соведэй депутат Радна Доржиевич Гонсорунов, Гончик Очиров гэгшэд жэл бүри 500-hаа 1000-гаад центнер хүрэтэр кукурузын ногоон эшэ набша хуряадаг болонхой.

Иимэ амжалта хайшан гэжэ эндэхи кукурузашад туйланаб? Ямар онол арга хүдэлмэридөө хэрэглэнэб?

Түбхын түрүүндэ Ара Дунгын кукурузашад поли дээрэ наг шэбхэ элбэгээр гаргана. Мүн эндэ газар уһалха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэдэг. Наһажаал болоһон Дондок Самбуевич Доржиев энээндэ элдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Уужам даа Ара Дунгын нютаг. Хайшаашье харахада үргэн тала дайда, нэмжын харагдадаг. Эгээл эндэ полиин хатаниие тарихада зохид газар гэжэ Хяагтын үйлэдбэриин управленидэ дэмы хэлсэдэг бэшэ. Эндэхи мүнөө кукурузашан Гончик Очировай 75 гектар газарые уһалжа дүүргэә.

Зураг дээрэ: Д. С. Доржиев кукурузынгаа газар уһалжа байна.
Ю. Загибаловай фототекст.

...ОНИДОЙНГОО НООҺО ХАЙШАЛХААР БЭЛЭН ГҮТ?

...нажарай һара ...лай атаржадаг, ...рьбажадаг үе— ...дэлбэрдэг саг ... үеэр хүдөө ...дохи ургаса ху...ой ноохо хай...н хаhа ородог. ...эрхим һайнаар, ... соо дүүргэхын ... бэлдэжэ, бүхы ...гэс болгохо шу...элитэ.

...иин 10 болотор ...айшалалгын бэ... хүдэлмэри—хай..., агрегадуудые ...ожо дүүргэхэ; ... аргаар нооhо ... илгаха хүнүү......кэ КПСС-эй об...ленумэй тогтоол ...гдана.

...шухала энэ кам...лдэ бүри һай... тула үнгэрһэн ...та ба дүнгүү...нь хараада аба...ной нооhо хай..., мэргэнээрээ то...огорхол, замай ... хүнүүд ман...лдэ, республи...толий Бамбуев ... оренбургынхи...кэ, нёдондо жэл ..., Анаагай сов...ан Галина Дор...бүхэндэ нэжээд ...ом. Баргажанай ...жэнгын Вален...мон бусад бэр...бээт. Тэрэшэ...алалгын дүршэл ...н нүхэд ажа...үри олон боло...гэһэнэй ашаар ...хозууд бүхы хо... үсөөхэн хоно...лтэ хоролтогүй...дүүргэдэг болоо. ...гажанай Карл ...тэ (Баян гол) ... жэлдэ гушаад ...дой нооhо хо...йшалжа дүүргээ ...лада эртээнһээ ...ноohоо хайшал...дые һургаһан, ...кэ, шухала бү... хангаһан, ...ургэнөөр хэрэг...элмэри, ниитын ...ар эмхидхэһэн

...идойнгоо нооhо ...иди, тиигэһээр ...кэ нобшорһоор

дээрээ оротоод, ехээр мэгдэдэг тэбдэдэг, хэды тиигэбэшье хапа болзорынь алдан унжагайрдаг ушар үнгэрөөшэ жэлнүүдтэ үзэгдэһэн байна. Энээнһээ уламжалан, зарим ажахынууд гарза хохидолдо ородог (муугаар хайшалжа нооhо ехээр үлөөдэг, мяхадуулан хяргаһан дээрэһээнь хонид үбшэлжэ турадаг, заабаришалан илгажа шадангүй нооhо худхаруулдаг) байгаа. Тэрээнһээ гадна, тоо бүридхэлэй ба хиналта шалгалтын һула байһанhaa үндэһэлэн, нооhо хулууха, үрихэ ябадал Тарбагатайн, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта элирүүлэгдэжэ, гэм зэмэтэ нюурнуудынь хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаа һэн.

Колхоз, совхозуудай олзо доходой нилээд ехэ хуби хонин ажалhaa, түбхын түрүүндэ ноохоной худалдаанһаа ородог байн гэһээнь, зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд «сагаан алта» суглуулжа абаха хэрэгтэ тон харюусалгагүйгөөр хандадаг байна. Эндэ хэлэгдэһые гэршэлэн баримталха нэгэ жэшээ дурдая. Хонидой нооhо хайшалха хаhа сагай газаа орожо ерээд байбашье, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд ямаршье бэлэдхэлгүй, нэгэшье агрегадаа бэлэн болгоодүй, «өөрөө бүтэлгэдэ найдаад», өөдөө хаража һууна. Мүн энэ управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой найман агрегадай миил дүрбэниинь тодхогдоһон нэрэтэй. Бусадшье управленинүүдэй колхоз, совхозуудта иимэ баримтанууд элирүүлэгдээд, зохихо хэмжээн абтажа байна гэһэн мэдээсэлнүүд бии.

Эдэ дутагдалнуудһаа зохихо тобшолол хэжэ, ойрын арбаад хоногой туршада бүхы юумэеэ бэлэн болгохо ёhотойбди. Хонидой нооhо абалгын амжалта хайшалагшадһаа, илгагшадһаа гол түлэб дулдыдаха байһаниинь мэдээжэ. Тиимэ хадань, иимэ мэргэжэлтэниие олоор, һайнаар бэлдэхэ шухала болоно. Хориин үйлэдбэриин управлени ажахы бүхэнһөө хэдэн хүниие арбан хоногой семинарта суглуулжа, нооhо хайшалалга, илгалгаар дүй дүршэлыень абалсуулһан, оренбургын аргатай үшөө дахин танилсуулһан байна. Энэнь тон һайшаалтай. Иимэ семинарнууд хаа хаанагүй үнгэргэгдэхэ ушартай.

Гэхэтэй хамта, нооhо хайшалха уужам, һаруул байрануудые таарүү зохидоор түхеэрхэ, тэндээ ходо сэбэр байлгаха, агрегадуудаа түгэс бэлэн болгон тодхохо, хайша хурсадхадаа шадамар нүхэдые томилхо, эндэ хүдэлхэ хүнүүдээ халаадаар хангаха шухала. Түрүү колхоз, совхозууд нооhо хэхэ мэшээг, амhартаяа бүрин бэлдэдэг, шэгнүүр, прессэ гэхэ мэтэ бүхы хэрэгсэлнүүдые тусхайта газартань тодходог байна. Хүдэлмэришэдэй эдеэлхэ, амарха байра эртээнһээ бэлдэгдэхэ ёhотой. Амарха үедөө радио шагнаха, газетэ уншаха, журнал хараха, шатар, дойбод болон домино наадаха, тобшохон хөөрөө шагнаха талые харалсан, соёл сурталай хүдэлмэри эмхидхэгдэхэ болоно.

Хонидой ноохон сэбэр байбал, хайшалалгын хүдэлмэри һаадгүй ябадагынь элитэ. Тиимэһээ мүнөө үедэ хонидоо шоссе харгыhaa, халагдаһан газарhaa холуур адуулхада һайн гэжэ дүршэлтэй хонишод хэлэнэ. Мүн баhа бүртэгэнөөтэй газарта бэлшэһэн хонидой ноохоёо ехээр гээдэг байһыень анхаралдаа абаха хэрэгтэй.

Нооhо хайшалалгын таһалгараягүй үргэлжэлхэ талые хаража, тэрэшэлэн хонидой дэмы олоороо хооhоор хагшалхагүйень бодолсон, хэдынэй үдэр, ямар отараhaa хэды хонидые асархаб гэһэн тодорхой график табиха.

Хүдэлмэришэдэйнгөө үдэр бүриин ажалай дүн гаргажа, үндэр бүтээсын үльгэр жэшээ харуулагшадые Хүндэлэлэй самбарта тунхаглаха, «Дайшалхы хуудаһанда», ханын газетэдэ бэшэхэ, вымпел болон шан барюулха гэхэ мэтээр урмашуулха ёhотойбди.

Хонидойнгоо нооhо үсөөхэн хоног соо, эрхим шанартайгаар хайшалжа, гүрэндөө 52 мянган центнер нооhо тушааха хүндэтэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэн, Буряадайнгаа республикын 40 жэлэй ойе ехэ бэлэгтэйгээр угтахын түлөө социалис мүрысөө колхоз, совхоз ба фермэ, бригада болон отара бүхэндэ хонишон бүхэнэй хоорондо дэлгэрүүлэе.

Нүхэд хонишод! Энэ мүрысөөндэ бүгэдэ ниитээрээ оролсон, илалта амжалтануудаа улам арьбадхажа, баатар солоёо дуудуулыт!

Найдахын хажуугаар туһалха хэрэгтэй

«Полиин хатан»—кукурузын баян ургаса жэл бүри туйлажа, Буряад орон дотороо суурхаһан Николай Кондратюков, Дамба Жанаев гэгшэд мүнөө тарилгаяа түлэг хэжэ байнхай.

Майн 30-да эдэ түрүү кукурузашадай поли дээрэ ошожо, ажал хүдэлмэритэйнь танилсабабди. Алташын адагhaa Подлопатка хүрэтэр Хёлго мүрэнэй захаар эдэ хоёр суута кукурузашадай поли нэмжын харлана.

Эгээн түрүүлэн Николай Кондратюковой звенодо хүрэхэдэмнай, тэдэнэр өөһэдынгөө хүсөөр газараа нягтаруулан даража, кукурузаяа тарижа байбад. Намар гүнзэгыгөөр хахалаад, мүнөө тарихынгаа урда тээ дущени хэгдэһэн газарынь хүбхыжэ, хүнэй ябахада шабардамаар. Энэ газараа тарихынгаа урда тээ уhа хэһэн мухарюулгаар кукурузашан Василий Денисов нягтаруулна. **(Доодохи зураг).**

— «Беларусь» трактораар үдэртөө 24 гектар газарай хүрьһэ нягтаруулха гэһэн даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэб,—гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Һаяхан нягтаруулагдаһан газар дээгүүр звеногой гэшүүн Анатолий Бухольцев «Т-38» трактораар тарилга хэжэ, забда сүлөөгүй ябана. Трактораа полиин захада гаргаад, кабинаhaa буужа, хэмжүүрэй проволокоёо мулталаад, сараа гаргадаг түмэрөө өөдэнь үргэһөөр, трактортаа дахин һуужа, тэрэнээ эрьюулээд табиба. Удаань хоёрдохёо буужа, проволоко торгоодог түхеэрэлгэеэ хажуу тээшэнь болгожо бүхэлнэ. Тээ холохоно хэбтэһэн саарһан мэшээгтэй шарахан үрэһэеэ асаржа, сеялкэ руугаа хэнэ. Баhа бишыхан саарһан соо юумэ асаржа, үрэһэн дээрэә хээд, гараараа худхажа ороно. Энэнь полимикро-үтэгжүүлгэ байшоо. Тиигэһээр баһал саарһатай үтэгжүүлгэ—сульфат аммони асаржа, сеялкын тусхай түхеэрэлгэ руу эюулнэ. Эдэ бүхы хүдэлмэри хэтэрнь 20 гаран минута саг үнгэршэбэ.

— Яахадаа таанарта туһалха хүниие энээхэн үедэ үгөөгүй гээшэб, —гэжэ асуухадамнай:

— Совхозой дирекци үлүү гаргаша хэхэгүй гэжэ, звеногойхид тарилгаяа өөһэдын хүсөөр хэгты гэһэн байна. Хэды иигэжэ һаатаашье haa, үүрэй сайхаhaa эхилээд, үдэшын харанхы болотор хүдэлхэдөө 10 гектар тариха нормын орондо 12 га болгоноб. Хэрбээ туһалха хүнэй байгаа haa, үдэрэй 20 гектарта хүргэгдэхэ һэн,—гэжэ тэрэ харюусаба.

Һүүлээрнь хэмжүүрэйнгээ проволоко хажуу тээшэнь болгожо, сеялкэдэ оруулаад, сараа гаргадаг түмэрөө буулгажа, кабинадаа орохоёо ябахаданьдүрыень буулгабабди. **(Дээдэхи зураг).**

Звеное даагша Николай Михайлович Кондратюков полиин нүгөө захада, Хёлгын эрье шадар хүдэлжэ ябаба.

Суута кукурузашан баһал «Беларусь» трактор дээрэ һуушанхай, хабсаргагдамал сеялкэ шэрэжэ, һахы һалаг табилуулна. Полиин захада гараhaap лэ нүгөө кукурузашандал адляар бүхы юумэеэ өөрөө хэнэ. Үрэһэеэ хэжэ дүүргээд, полимикроүтэгжүүлгэ худхаад байха үедэнь дүрыень буулгабабди **(Баруун гартахи зураг).**

Зүгөөр сеялкынгаа минеральна үтэгжүүлгэ тараадаг амhарта руунь хэхэ юумэ асарагдаагүй байшоо.

— Гектар бүриин 60 килограмм гранулированно суперфосфат тараанабди. Теэд нэгэ боро моритой хүн үтэгжүүлгэ асарха юм һэн, яашаба гээшэб,—гээд Николай Михайлович урагшаа хараашална.

Үтэгжүүлгэ хүлеэжэ байха үедэнь һамбаашалжа суута кукурузашантай хөөрэлдэбэбди.

— Звенотнай хэды гектар таряад байнаб? Тарилгаяа хэзээ дүүргэхээ байнат? Хориинхидай жэшээгээр гурбан сеялкэ холбожо, хэмжүүрэй проволокогүйгөөр тариха арга юундэ хэрэглэгдэнэгүйб,—тэһэн хэдэн асуудалтайгаар хандабабди.

— Энэ жэлдэ звеномнай 350 га кукуруза тариха түсэбтэй. Тарилгаяа майн 25-да эхилээ һэмди. Түрүүшээр хоёр агрегат байһанаа үсэгэлдэрэй 3 агрегат болоод тарижа байнабди. Бүхыдөө 90 га квадратно-гнездовой аргаар таригданхай. Хэрбээ энэ гурбан сеялкэеэ нэгэ агрегат болгожо холбоод ажаллаа һаа, нилээд ехэ таригдаад байха һэн. Би энээн тухай совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ хэлээ һэм. Теэд тэрэниие мни урагша абажа үгөөгүй,—гэжэ урмаа хухаранги харюусаба.

— Түрүүн тарилга хэһэн газараа борнойлхоор боложо байна, теэд тэрэниие хэхэ трактор байхагүй,—гэжэ тэрэ халаглана.

— Совхозой хүтэлбэрилэгшэд ябанагүй гү, ямар туһаламжа хүргэнэб,—гэжэ асуугдаба.

— Хабарай эртын тарилгын үедэ поли дээгүүр үдэр һунигүй гүйлгэдэг аад, кукурузын тарилга эхилһээр харагдаха хүн байхагүй,—гэжэ хэлэбэ.

Гэдэргээ Алташын адаг ерэжэ, Дамба Жанаевай звеногой ажалтай танилсахадамнай баһал тиимэрхүү байба. Зүгөөр Дамба Жанаев отделениие эрхилэгшэтэй таталсажа байжа, сеялкэшэдые абаһан байна.

— Мүнөө жэлдэ унжагай хабар байжа, тарилгаяа оройтожо эхилбэбди. 350 га тариха аад, һаял 70 га хүргэжэ байнабди. Мүнөө гурбан агрегат тарина, дүрбэдэхииень бэлдэжэ байнаб,—гэбэ.

Дүрбэдэхи сеялкэ дээрээ минеральна үтэгжүүлгэ тарааха түхеэрэлгэ тэрэ өөрөө тааруулжа тодхобо.

— Эндэ жэлдэ наг шэбхэ биратай гаргагдаагүй, минеральна үтэгжүүлгэ заатагүй хэрэгтэй. Илангаяа тарижа байха үедөө тараахада һайн гэжэ би ойлгооб. Юуб гэхэдэ, үтэгжүүлгэ үрэһэнэй хажууда унаха бшуу,—гээд нэмэбэ.

Кукурузын поли дээрэһээ

Хэды бэрхэшээлтэй байбашье, суута кукурузашад тарилгаяа һайн шанартайгаар саг соонь үнгэргэхэ гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдоно.

Теэд совхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэнэрэй ажалда яахадаа анхарнагүйб. Бэрхэшээлтэй байдалда ороходонь юундэ туһалнагүйб гэжэ асуухаар болоно. Ядахын сагта кукурузашадта хамтын эдеэ бэлдэжэ, поли дээрэнь абаашажа үгэхэ гэжэ юундэ бодоногүйб.

«Кукурузашадай звенонууд байһан хойноо тарилгаяа хэнэл бэзэ» гэһэн һанал бодолдо гансахан Суулгын совхозой хүтэлбэрилэгшэд баригдана бэшэ, мүн Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ноёд дайралдана.

Эдэ бүхы дутагдалнууд тушаа управлениин начальник нүхэр Хороший гэгшэдэ хэлэхэдэмнай, тэрэ иигэжэ һанаа амарханаар харюусаба:

— Һанаагаа бү зобогты. Бидэнэртнай кукуруза ургуулжа һураһан зомди.

Болото байдалыень харахада иимэ һанаа амараар һуухаар бэшэл байна.

Б. Гылынов,
манай тусхай корр.

...Фидель Кастро Рус, ...та Сергеевич Хрущев ...Тбилиси оробо

... 31. (ТАСС). ...ециин нэгэдэ...циональна ху...хи секретарь, ...ын хубисхал...ын премьер... Кастро Рус, ...ай Нэгэдэхи ...кэ Союзай ...Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Сочидо амаржа байһанаа Грузиин ниислэл Тбилиси город ошохоёо гараба.

Амаржа байха үедөө Фидель Кастро Рус эдэ үдэрнүүдтэ Совет Грузиин болон Кавказай бусад газарнуудай hони һонин юумэнүүдтэй танилсаха хүсэлэнтэй.

ОРОН СООГУУР АЯНШАЛХАЯА ГАРАБА

МОСКВА, майн 31. (ТАСС). Сенадай түрүүлэгшэ Суат Хайри Ургюплю түрүүтэй Турциин национальна суглаанай делегаци Совет орон соогуур аяншалхаяа Москваһаа мүнөөдэр гараба. Волгоград, Баку, Ташкент, Эрхүү ба Ленинград городуудаар энэ делегаци ябаха юм.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүлэгшэ И. В. Спиридонов айлшадтай Волгоград ошолдобо.

Тариһанайнгаа һүүлээр...

Зэдын үйлэдбэриин управлениин Гэгээтын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой кукурузашад тарилгаяа түлэг үргэлжэлүүлжэ байна. Тракторно-таряан ажалай 1-дэхи бригадын кукуруза таригшадай 3 звено мүнөө 300 гектар газарта тарилга хээ.

Дабаан гэжэ газарта нүхэр Н. Шахмаевай даадаг кукурузашадай агрегат 104 гектарта кукуруза таряа. Эдэнэр үдэр бүхэндэ 10—12 гектар тарилга хэжэ, нормоёо үлүүбшэлнэ. Мүнөө 50 гаран гектар тарилгаяа хүнгэч борнойгоор борнойлоод байна.

Тэрэшэлэн тус бригадын кукурузашад Гэмбо Зоригтуев, Анатолий Гончаров гэгшэдэй агрегадууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Тус бүридөө 100-гаад гектарта тарилга хээд байна. Мүн хэдэн арбаад гектар газар борнойлоо.

Наринай отделени 260 гектарта кукуруза тариха. Иннокентий Подельский, Борис Абдурахманов гэгшэдэй агрегат тарилга хэһэн олохон гектар газараа борнойлоо.

Колхозой кукурузашад тарилгаяа июниин 5 хүрэтэр дүүргэхэ гэжэ зоринхой, унаһан малгайгаа абангүй хүдэлжэ байна.

Н. Поддельский,
колхозой агроном.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумые угтуулан

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ—ОЛОНИИТЫН ХЭРЭГ

Политическэ гэгээрэлэй кружок, һургуули болон семинарнуудта һурагшадай олоһон эрдэмынь тэдэнэй үдэр бүринины ажалда, мүн коммунис хүмүүжүүлгын ажал ябуулгадань ехэ туһа хүргэнэ.

Һуралсалай жэлэй дүүрэлгэн дээрэ һургуулинууд, кружогууд болон семинарнуудта дүн гаргалгын, түгэсхэлэй занятинууд үнгэргэгдөө.

Тэдэнэй нэгэн — Баргажанай дунда һургуулиин коммунис хүмүүжүүлгын кружокто болоһон түгэсхэлэй заняти дээрэ манай корреспондентын байлсажа, бэшэжэ абаһыень доро толилнобди.

★ ★ ★

Пропагандист **В. М. Бодров:**

— Бидэнэй мүнөө жэл үзэжэ гараһан материалнуудһаа хоёр гол темэ: «Һурагшадые хүмүүжүүлхэдэ комсомолой болон пионерэй эмхинүүдэй, улад зоной болон түрэлхидэй үүргэ», «залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ багшанарай үүргэ тухай һургаал» гэһэн темэнүүдые зүбшэн хэлсэхэбди.

Түрүүшын асуудал — залуушуулай зорилгонууд тухай В. И. Ленинэй юун гэжэ хэлэһые хаража үзэе. Хэн энэ асуудалаар хэлэхэ хүсэлтэйб?

Т. Д. Неволина:

—Залуушуулай зорилгонууд тухай В. И. Ленин оло дахин хэлэһэн байгаа. Илангаяа комсомолой гурбадахи съезд дээрэ Ленин багша энээн тухай тон тодорхойгоор хэлээ бэлэй.

Тэндэ хэлэһэн үгын гол удхань юун байгааб гэхэдэ, залуушуул ходо һуралсаха,— хүн түрэлтэнэй оюун ухаагаар бии болгогдоһон хамаг бүхы баялигые шудалха, миин сээжэлдэхэгүй гэһэн удхатай юм.

Ленин багшамнай ажал һуралсал хоерые амяарлахагүй, харин адли тэгшэ ябуулха хэрэгтэй гэжэ һургаа һэн. Мүнөө үедэ советскэ һургуули, та бидэнэр тэрэ һургаалыень бодото дээрэнь бэелүүлжэ байнабди.

Ленинэй захяа заабаринууд дотор коммунис зан абари залуушуулда хүмүүжүүлхэ тухай тон тодорхойгоор хэлэгдэһэн байгаа. Коммунизм байгуулагша шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ тухай КПСС-эй Программа дотор табигдаһан зорилго Ленин багшын захяа заабариин дүүрэжэ байһанай бодото ульгэр жэшээ мүн.

Бодров В. М. :

— Удаадахи асуудал — коммунизм үргэнөөр байгуулха үедэ үхибүүдые хүмүүжүүлхэ талаар олониитын үүргэ тухай хэн хэлэхэ байнаб?

Бадиева П. С. :

— Бага балшар наһандаа үхибүүд зарим ехэшүүлэй муу абари зангыень: хомхой, харуу, дээрэлхүү, худалша гэхэ мэтыень абажа болохо. Тиимэһээ, бага балшарнуудай сэдьхэлэй тэдэ эрэмдэг дутуу талануудыень бүри үхибүүдэй ясли, саадта ябажа байха үедэнь заһажа абаха хэрэгтэй.

Үхибүүд гээшэмнай ургажа ябаһан улаан бургааһан ха юм даа. Тэдэнэй сэдьхэлынь уян, хайшаньше: нугалаа һаа. хүнэй дураар нугарха. Тиимэһээ аба эжын, аха эгэшэнэрэй, саад болон яслинуудай, багшанарай, вожатануудай, бүхы ажалшадай нангин зорилго гэхэдэ ургажа ябаһан улаан бургааһые тохир бохир бэшээр, харин гоё гэбэрээр, сэб сэхээр ургуулха хэрэг болоно.

Бодров В. М. :

— Хэн энээн тухай нэмэжэ хэлэхэб?

Загряцкая Л. М.:

— Һургуули олониитэ хоёр гэнэбди. Эдэмнай одоол түрэлхид болон үхибүүд боложо тодорно ха юм.

Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ ажалда ниитэ зониие хабаадуулхын тулада ямар янзын, ямар хэлбэри маягай хүдэлмэри хэнэбибди?

Түбхын түрүүн, түрэлхидые суглаанда уринабди. Энэ формо хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ бүхөөр һууриһан оронхой. Саашань, түрэлхидэй пионерскэ сбор, суглаануудта уринабди. Мүн габьяата хүнүүдые: Социалис Ажалай Геройнуудые, коммунис ажалай ударнигуудые урижа хөөрүүлхэдэ үхибүүдэй сэдьхэлдэ ехэхэн нүлөө үзүүлдэг.

Түрэлхид болон һурагшадай хамтын суглаа үнгэргэхэдэ һайн байдаг. Жэшээлхэдэ, февраль һара соо түбсанаторидо һуудаг үхибүүд болон түрэлхидэй хамтын суглаа үнгэргөө һэмди. Тиигэжэ эжыдээ мартын 8-да үнэтэй бэлэг болгон эрхим һайн сэгнэлтэтэй дневник бариха гэжэ тогтоол тэрэ суглаан гаргаа һэн. Энэнь һуралсал болон журам һайжаруулхада ехээр туһалаа.

Кожевина Л. Д.: — Экскурси хэхэдэ юрэ ехэ һайн. Теэд һурагшадаа хаана абаашажа, хэнтэй уулзуулхаб гэжэ һайса бодожо үзэхэ хэрэгтэй. Нэгэтэ би өөрынгөө классые нэгэ бригадада экскурсида абаашахадамни тэрэ коллективэй зарим хүдэлмэришэд бэлин шэбшэгээр хараалдажа, хоорондоо хэрэлдэжэ байгаа бэлэй. Тиимын тула, экскурсида ошохо газараа мэдэхэ, шэлэхэ хэрэгтэй.

Бодрова Г. Г.: — Һургуулиин үхибүүд ехэнхи сагаа гэртээ, түрэлхидэйнгөө дэргэдэ үнгэргэдэг. Тиимэһээ үри бэеэ бага балшар наһанһаань эхилээд үнэншэ сэхээр, ажалша бэрхээр һургаха гээшэ. Эхэ оронойнгоо урда эхэ эсэгын дүүргэхэ ёһотой гражданска уялга мүн.

Һургуулиин наһа хүсэтэрээ үхибүүдые өөһэдөө бэеэ абажа ябахаар, журамтайгаар һургаха шухала.

Түрэлхидэй өөһэдын: һайн зан абари, журамынь тон һайн нүлөө үхибүүдтэ үзүүлдэг. Архидаха, хэрэлдэхэ, наншалдаха, худалаар хэлэхэ, хүниие мэхэлхэ гэхэ мэтын таарамжагүй ябадал үхибүүдтэ тон мууса нүлөөлдэг.

Үхибүүдтэ бүдүүлигээр, хэрзэгыгээр хандажа болохогүй, урин дүлаанаар, энэрхыгээр хандаха хэрэгтэй. Гэбэшье дэн үлүүгээр эрхэлүүлһэнэйшье хэрэгынь үгы.

Үхибүүдые хүмүүжүүлгэ — эхэ эсэгэ хоёрой имагтал хубиин хэрэг бэшэ. Дурааараал һургахабди, хүмүүжүүлхэбди гэжэ тэдэнэр бү һанаг. Харин гүрэндэ, партида хэрэгтэй, коммунизм байгуулгада хэрэгтэй хүнүүдые хүмүүжүүлхэ ёһотойбди гэжэ түрэлхид бүхэн ойлгохо ёһотой.

Агуу ехэ педагог А. С. Макаренкын бэшэһэнэй ёһоор, үхибүүд табаад наһатай болоходоо оро дэбисхэрээ, нааданхайнуудаа хуряажа шадаха, һургуулиин наһа хүсэхэдөө — ехэшүүлтэй, үеынгөө нүхэдтэй мэндэшэлэлсэжэ, эбтэй эетэйгээр хамта һуралсажа, наадажа шадаха болоһон байха зэргэтэй.

Бодров В. М. Бидэнэр гансашье үхибүүдые бэшэ, харин түрэлхидые өөһэдыень хүмүүжүүлхэ тушаа оролдолго гаргаха ёһотойбди. Яахадааб гэхэдэ, тэдэнэй олонхинь педагогико гээшэтэй танил бэшэ. Бидэнэр түрэлхидэй суглаа үнгэргэгшэбди, лекци болон элидхэл уншагшабди. Зүбөөр, тодорхой хүдэлмэри багаар ябуулнабди. Манай һургуулида Харченко, Мясников, Старков, Егоров гэхэ мэтын тон мууса һуралсадаг, журамгүй хүбүүд бии. Тэдээнтэй, түрэлхидтэйнь тус бүри хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха гээшэ манай нангин уялга мүн.

Мүнөө һургуулиин ажабайдалай улам демократическа боложо байһанай удха шанар тухай хөөрэлдэебди. Хэн хэлэхэ хүсэлтэйб?

Дергачева Ю. А.: — Би хэлэһүүб. Һурагшад һургуулиин һандалида һуужа байхаһаа эхилээд эмхидхэлэй, хүтэлбэриин, ажалай дүй дүршэлтэй болохо ёһотой байна. Энээниие хараадаа абажа, һургуулиин самоуправлени гэдэгые үргэдхэхэ, бэхижүүлхэ хараа шугам 1963 оной февральһаа эхилэн бэелүүлэгдэжэ байнхай. Манай һургуулиин комсомолой эмхиие абажа үзэе. Тэрэнэй эмхидхэлэй байгууламжа иимэ байха юм: комсомолой комитет, секретарь, секретариин орлогшо, секторнүүд: һуралсалай, пионерэй, культурно-ниитын, политико-ниитын, спортын. Иимэ байгууламжа тон зүйтэй байһанаа харуулба. Комсомолой энэ структурын жэшээгээр мүн пионерэй, һурагшадай эмхинүүдые байгуулха гэжэ бодогдоно. Багшанарай коллективэй зорилгонь юуб гэхэдэ, самоуправлениин ажал хүдэлмэридэ хамааралсажа, хажууһаань оролсожо байхагүй, харин харгыень заажа, шэглэлыень олгуулжа байха ябадал болоно бшуу.

Бодров В. М.: — Советскэ общественэй ажабайдалые бүхы талаарнь демократизацилха жэшээ КПСС-эй Программа харуулна. Комсомолой болон пионерэй эмхинүүдэй үүргые багшанар тон ехээр үргэхэ, дээшэлүүлхэ ёһотой байна.

«Залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ багшанарай үүргэ» гэһэн удаадахи темэдээ орее даа. «В. И. Ленин совет багшанар тухай» гэһэн асуудалаар хэн хэлэхэ байнаб?

Мантаева А. А.—Багшанарта Владимир Ильич Ленин тон энэрхыгээр, талархалтайгаар хандадаг һэн. Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ зарим хүнүүд хуушанай багшанарта этигэлгүйгөөр хандадаг байһан юм. В. И. Ленин тиимээр хандажа болохогүй гэдэг һэн.

«Дневнигэй хуудаһанууд» гэжэ статья дотор В. И. Ленин хадаа Совет гүрэн шэнэ түхэлэй багшанарые, партитай, арадтай сэдьхэл зүрхэеэ ниилүүлһэн багшанарые хүмүүжүүлхэ ёһотой гэжэ хэлээ бэлэй.

Дубровина В. Ф.:—Үнэхөөрөө тиимэ багшанар мүнөө манай гүрэн дотор бии болонхой. Совет багшын зан абаринь коммунизм байгуулагшын моральна кодекстэй адли байһанаа харуулна.

Совет багша хадаа түбхын лэ түрүүн өөрынгөө ажал, мэргэжэлые һайса шудалһан, минии ажал арад зондо ашатай ажал юм гэжэ батаар ойлгоһон хүн байха ёһотой. Теэд гансал өөрынгөө гол ажалые хараад ябаха бэшэ, ниитын, тосхон һууринайнгаа ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой. Хаанашье — һургуулидаашье, гэртээшье, ондоо тээшэ ябахадаашье бүхы зондо һайн һайхан ябадалай ульгэр жэшээ харуулха зэргэтэй. Энээнтэй нэгэ доро эрдэм мэдэрэлээ ходо нэмээжэ, хүсээжэ ябаха, һурагшадые үнэншэ сэхээр, ажалда дуратайгаар, патриотизмын, пролетарска интернационализмын, үзэлөөр хүмүүжүүлхэ ёһотой. Партийна бэшэшье һаа, советскэ багша хадаа партиин политикые эдэбхитэйгээр бэелүүлэгшэ байха ёһотой.

Борисоглебский А. Б.:— Багша зон һурагшадай дунда хүндэтэй хүн байха уялгатай. Тиимэ нэрэ хүндые өөрынгөө һайн ажал хэрэгээрээ туйлаха ёһотой болоно. Товшоор хэлэхэдэ, «намайе хара, нам шэнги яба» гэһэн тэмдэг доро багша ажаллаха, ажаябаха ёһотой. Энээндэ хүн зоншье, үхибүүдшье дуратай байдаг, багшын нэрэ хүндэнь нэмэнэ.

Бодров В. М.: — Бидэнэр хоёр жэлэй турша соо «Коммунис хүмүүжүүлгын үндэһэ һуури» гэһэн курс дүүргэжэ гарабабди. Энэ курс манай бодото, үдэр бүриин ажалда ехэ туһатай байгаа, байхашье.

Үнэхөөрөө Баргажанай дунда һургуулиин багшанарай кружокто һуралсагшад программаар хараалагдаһан материалнуудаа һайнаар шудалһанаа түгэсхэлэйнгөө заняти дээрэ харуулба.

Гансал дутагдал юун байгааб гэхэдэ, программаар һайнаан дурадхагдаһан В. И. Ленинэй, марксизм-ленинизмын бусад классигуудай зохёолнуудые, партийна тогтоол болон директивүүдые үгэ хэлэхэ зуураа үсөөнөөр дурдажа хэлэһэн байнад.

Д. ЛОБСАНОВ
бэшэжэ абаба.

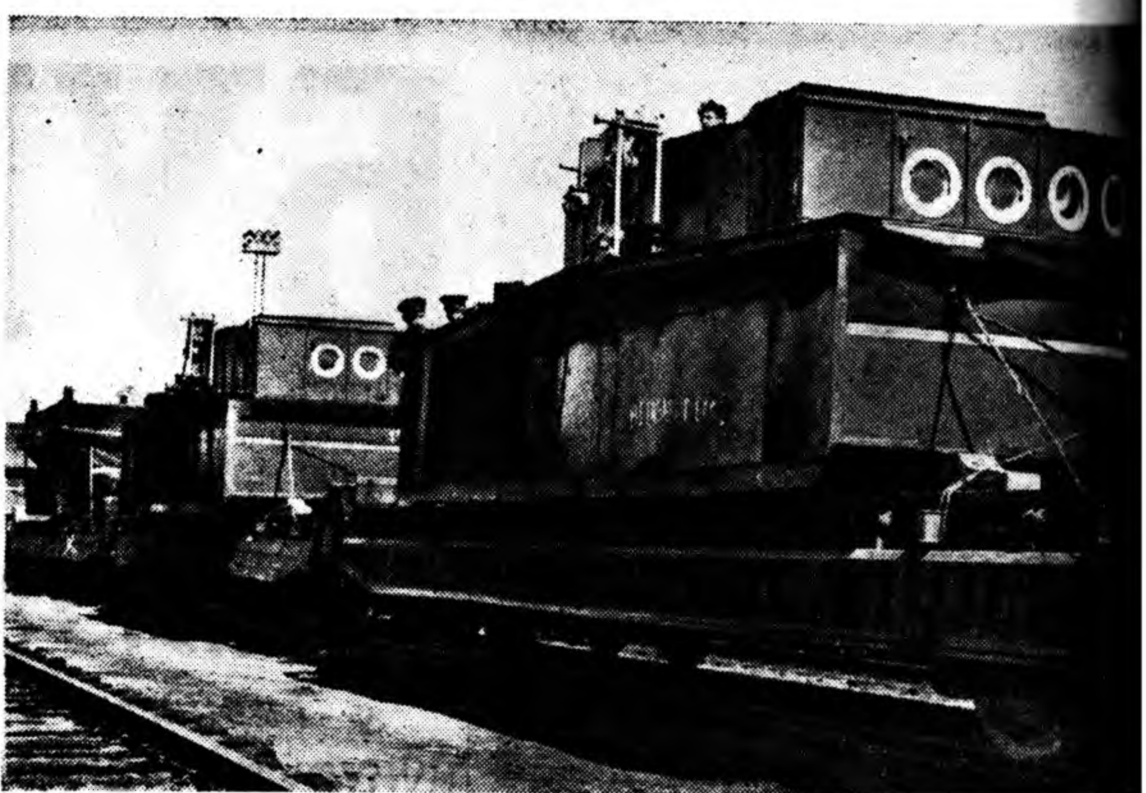
Аму-Дарьягай уһан замай флот шэнэ техникээр хангагдана. Буряадай респуб- асарагдаһан ашаанай баржанууд Туркмениин, Хорезмын, Кара-Калпакиин Урда-Ур- муудаар ашаа шэрэхэ юм. Зураг дээрэ: баржануудаар ашаалагдаһан эшелон.

ТАСС-ай фо

Ойн һайндэртэ—эрхим бэлэ

Иимэ урятайгаар ажаллажа байһан түрүү леспромхозойхид абаһан уялгаяа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула шармайн оролдоно. Модошодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ коммунис ажалай предприятиин түлөө тэмсэжэ байһан Хүртэйн леспромхозойхид түрүүлжэ ябана. Модо бэлэдхэхэ таба һарынгаа түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргэһэн тус леспромхозойхид хахад жэлэй даабариһаа гадуур 10 мянган кубометр модо Эхэ орондоо эльгээхэ гэһэн уялгатай. Түсэбһөө гадуур бэлэдхэгдэхэ энэ модоор тус бүридөө хоёр байратай 100 гэр гү, али 10 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмай барижа боломоор.

Эндэ модо бэлэдхэлэй түрүү арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Бага комплексно бригаданууд нарин лентээр модо бэлэдхэхэ арга хэрэглэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ горитойгоор дээшэлүүлһэн байна. Мүн модо ашаха ажал дууһан оньһожоруулагдаа. Тиигэжэ тус леспромхозойхид республикынгаа һайндэртэ ехэ бэлэг барихаар бэлдэнэ. Һүүлэй дүрбэн һарын туршада тэдэнэй бүтээһэн ажалые хүдэлмэришэн бүхэндэ хубаажа хараха болоо һаа, түсэбөөр хараалагдаһан 228 кубометрын орондо 260 кубометртэ хүргэгдэһэн байна.

Мүн Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэд шангаар ажалла... таба һарын түс... 5 мянган кубомет... лэдхэнхэй.

Хандагайн ... модошод июнии... ажаллажа эхил... Тэдэнэр энэ һа... орохо 4 мянган ку... бэлэдхээ, зургаа ... бариһаа гадуур ... бометр модо бэл... шиидэнхэй. Мүн ... шодой ажалай б... лагдаһан норм... метрээр ехэ боло...

Модо шэрэдэг ... жолоошод В. ... Ж. Л. Халтанов, ... нууд П. С. Мал... Карагаев, М. Ц. ... крановщигууд В. ... К. М. Тюриков, ... ко болон бусад ... ажалаараа модо... шалгарна. Тэдэ... үдэр бүхэндэ 120-... дүүргэнэ, түсэбһө... кубометр модо ... рэнэ.

Үдэр бүриингөө даабари 150—200 процент

Коммунис ажалай ударник Семен Андреевич Денисов Улаан-Үдын хилээмэнэй баазада арбан долоодохи жэлээ ашаа тээгшээр хүдэлнэ. Энэ хугасаа соо нилээд дүй дүршэлтэй болоо. Вагон ашаалха, ашаа буулгахадаа шадамар бэрхээр хүдэлдэг тула суггаа ажалладаг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой.

Республикын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, мүнөө ашаа тээхэ үдэр бүриингөө даабариие 150—200 процент дүүргэнэ.

Семен Андреевич дааһан хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө хандадаг, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

А. Михайлов.

Анахаралда абамаар асуудал

Ахада соёл сурталай хүдэлмэри муугаар ябуулагдана

Аха-Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин эгээн саада заха, эгээн холын нютаг. Ахада мал ажал амжалтатайгаар хүгжөөгдэдэг. Эндэ эрхим малшадшье олон. Үнгэрһэн жэлнүүдтэ Ахын малшадай дунда политическэ, эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдагша һэн. Тиихэдэ социалис мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлэгдэжэ, малшадай дунда ехэхэн хүсэ олоһон байха юм.

1960—1962 онуудта Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон Д. С. Патрахеевагай отарада, мүн энэ колхозой һаалишан Д. С. Бидоновагай гүүртэдэ хонишод, һаалишадай түрүү дүй дүршэлэй һургуулинууд хүдэлжэ байһан юм. Эдэ һургуулинуудта хабаадуулагдаһан малшад ажалай онол арга нилээд шудалдаг байгаа. Ахын түрүү малшад колхозуудаараа ябажа, дүй дүршэл тухайдаа хөөрэжэ үгэгшэ һэн.

Мүрысэгшэ малшад өөһэд хоорондоо айлшалалсажа, бэе бэеынгээ ажалтай танилсадаг, үнэн үгөөе хөөрэлдэдэг, дутуу дунданууда заалсадаг бэлэй.

Мүнөө болоходо, энэ хүдэлөөн һуларшоо. Тэдэнэрэй хүдэлмэриин үрэ дүн саг соогоо гаргагданагүй. Энэ хэрэгые толгойлхо ёһотой колхозуудай партийна, комсомолой организацинууд һулаар хүтэлбэрилнэ.

«Агитаторнуудай гэрнүүд» арад зоной дунда ябуулагдаха соёл болбосоролой хүдэлмэриин гуламта болодог байгаа. Эдэ хүдэлмэри мүнөө оншоо буурад гээ. Колхозууд хоорондын мүрысөөгөөр, малшадай дүй дүршэлөө халан абалсалгаар юуншье хэгдэнэгүй. Отара, гүүртэнүүд дээгүүр ойлгуулламжын хүдэлмэри һулаар эмхидхэгдэнэ.

Түнхэнэй хүдөөгэй үйлэдбэриин партком Аха нютаг тушаа анхарал багаар хандуулна гээ һаа алдуу болохогүй.

Вл. Галсанов.

АМУРАЙ ОБЛАСТЬ. Далай шадарай тала дайда уужам ехэ. Тарилгань миллион хахад гектар талмайе эзэлдэг. Ойрын жэлнүүдтэ тарилгын талмай үшөө хоёр хахад миллион гектараар нэмэхэ юм. Эндэ намагууд хатаагдана, ой тайгын модо шулуун сэбэрлэгдэнэ. «Амурмелиоводстрой» гэжэ трестын механизаторнууд мүнөө жэлдэ хори мянга шахуу гектар намаг хатааха юм. Васильевска совхозой Павловска участогта гол канал малтагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной июнийн 2.

БУРЯАД ОРОНОИМНАИ ПРЕДПРИЯТИНУУДААР

Буряадай АССР-эй 40 жэл

Буряадай автономито республикын тогтоһоор 40 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха, эрхим бэлэгүүдые бариха гэһэн эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллажа байһан хүдэлмэришэд дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялганuудые абажа, үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхые оролдоно. Промышленна предприятинуудай, барилгын организацинуудай, транспортын хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Долоон жэлэй табадахи жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, ажалай бүтээсые горитойгоор дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго хүдэлмэришэдэй урда табигдаа. Городой зарим предприятинуудай абаһан уялга, хэжэ байһан ажал хэрэг тухай хуряангыгаар доро хэлэгдэнэ.

20 МЯНГАН МЕТР НАРИН СЭМБЭ

Коммунис ажалай предприятиин алдар солые бодото дээрэнь харюулжа, түрүүшүүлэй тоодо үнинэй оролсоһон Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллектив республикынгаа ойн һайндэр болотор 20 мянган метр һайн шанартай нооһон бүд нэхэн гаргаха зорилготой. Энэ бүд тус фабрикынхидай алмаһан нооһоор нэхэгдэхэ, тэрэлэй 15 гара мянганиинь мүнөө нэхэн гаргагданхай. Долоон жэлэй үлдэгшэ хоёр жэлэй туршада 1,5 миллион түхэригэй валовой продукци гаргаха уялгаяа тэдэнэр амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Гадна продукциингаа шанарые һайжаруулха, ассортиментыень олоноруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Коммунизм байгуулжа эхилһэн совет арадые гоё һайхан, шанар һайнтай элдэб бүдөөр хангаха зорилго шиидхэлсэжэ байһан сэмбэ нэхэгшэд республикынгаа һайндэр болотор үшөө 4 шэнэ ассортиментын нооһон бүд нэхэхэ уялга абаад, тэрээнээ дүүргэхын тула шармайн оролдоно.

Республикын 40 жэлэй ойн хүндэлэлэй конкурс эндэ соносхогдоо. Ажалай талаар абаһан социалис уялгануудһаа гадна, үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ, фабрикаяа, мүн хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг тосхониие сэбэрлэхэ, ногоо-руулха, болбосон түхэлтэй болгохо гэһэн конкурс фабрикын цех, таһагуудай хоорондо соносхогдоо. Энэ ажалые һайн дурааараа хэхэбди гэжэ сэмбэ нэхэгшэд мэдүүлээ. Конкурсдо илаһан цех, таһагуудта түсхай бэлэг барюулагдаха.

ОЙН ҺАЙНДЭР БОЛОТОР

«Буряткабель» заводой хүдэлмэришэд хахад жэлэйнгээ түсэбые июниин 25-да дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 6,5 мянган түхэригэй валовой продукци гаргаха уялга абаад, эршэмтэй шангаар ажаллана. Мүн түсэбһөө гадуур 250 токарна патрон, хүдөө ажахын машинануудай 3000 түхэригэй запасной частьнуудые хэжэ гаргаха, түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо ажалай бүтээсые 2,5 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха гэжэ тэдэнэр хараалба.

Кабельна промышленностьда хэрэглэгдэхэ машинануудые бүтээн гаргадаг участогайхид социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлана. Токарь А. Меньшиков, В. Варфоломеев, А. Валенский слесарьнууд С. Ханхатов, И. Антипин, фрезеровщик А. Семенов, А. Золотухин болон бусад ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэһэн социалис мүрысөөе толгойлжо, эршэмтэй ажалай жэшээ харуулжа ябана.

Хүдэлмэришэд заводоо болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ ажал хэхээр хараалба. Хүдэлмэришэн, алба хаагша бүхэн энэ ажалда ... уялга абанхай.

ЭРХИМ ЦЕХ...

Локомотив-ва... гын заводой хү... дунда эрхим цех... социалис мүрыс... дэлгэрэнхэй. А... байдалдаа амж... хүдэлдэг газара... рээр байлгаха, ... гээр ажаллаха ... рысөөндэ илажа... цехтэ түсхай ша... ха юм. Шэнэ про... гаргадаг, шэнэ ... тровозуудые ... эхилһэн локом... гын цехэйхид... тада жагсажа... һайндэр боло... бан «ВЛ-60»... тровоз заһаба... уялгатай. Тэд... заһабарилжа, ... түмэр замай хар... жирска болон ... нуудые жолоодо... замда ябахаар ... переменнэ тогоор... стровозууд хоёр ... тээ Эхэ орон ... лагдажа эхилһэ... түрүүшээр шэнэ... заһабарилха да... тус цехэйхид тэ... түрэтэйгөөр дүү... Мүн эндэ асар... гурбан иимэ эле... зорһоонь урид ... республикынгаа ... лэй бэлэг болго... гүй.

С. ...

Түрэл орон доторнай

КООПЕРАТИВНА ХУДАЛДАА НАИМААШАД ҺУРАЛСАНА

МОСКВА. Россин Федерациин кооперативна техникумүүдтэ мүнөө 67 мянган хүн һурана. Тэдэнэй 46 мянганиинь наймаа хэхэ мэргэжэлдэ заочноор һуража байдаг.

Эдэ һуралсалай газарнуудта һурагшадайнь тоо һүүлшын гурбан жэлэй турша соо хоёр дахин олон болоо. Эдэ һургуулинууд эд хэрэглэгшэдэй кооперацида хүдэлхэ 15 ондоо мэргэжэлэй хүдэлмэришэдые бэлэдхэнэ. Эдеэ хоолой үйлэдбэриин техник-механигуудые, холодильно-компрессорнэ машинануудай техникүүдые, хүдөө ажахын продуктнуудай талаар товароведүүдые бэлэдхэлгэ энэ жэлһээ эхилһэн байна.

22 техникумдэ һурагшадай кооперативууд байгуулагдаа. Һурагшад тэндэ хүдэлмэриин дүршэл шудалдаг юм. Бусад хэдэн техникумүүд хүдөөгэй худалдаа наймаанай предприятинууд дээрэ онюжо, тэндэ занятинуудаа эмхидхэдэг.

Кооперативна техникумүүдэй хүдэлмэри саашадань һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулганууды Роспотребсоюзай правлени хараалһан байна. Эдэ техникумүүд худалдаа наймаа эрхилхэ мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаха юм. Мүн һуралсалай магазинууд шэнэ түхеэрэлгэнүүдые абаха.

ШЭНЭ МАГАЗИНУУД, СТОЛОВОНУУД

МОСКВА. Худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой үшөө хэдэн мянган предприяти Россин Федерациин хүдөөгэй районуудта жэлэй эсэс хүрэтэр нээгдэхэ.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин магазинуудай тоо Башкирай, Татарай АССР-тэ, Ставропольско хизарта, Волгоградска областьдо нилээд олон болохо юм. Энэ областьдо 400 шахуу шэнэ магазин хүдөөгэй эд хэрэглэгшэдые хангадаг байха юм.

Россин Федерациин хүдөөгэй районуудта ниитын эдеэ хоолой предприятинууд саашадаа бүри олон болохо юм. Жэшээлхэдэ, Алтайн болон Красноярска хизаарнуудай, Новосибирскэ болон Оренбургска областьнуудай совхозуудта үшөө 140 столово нээгдэхэ. РСФСР-эй совхозуудта нээгдэхэ ниитын эдеэ хоолой шэнэ предприятинуудта хамта дээрээ 27 мянга гаран хүн нэгэн доро эдеэлжэ шадаха байна.

Республикын хүдөөгэй районуудай хүн зондо зорюулагдажа 950 шахуу столово мүнөө жэлдэ нээгдэхэ.

ОРЫН ГУША МЯНГАН ТУГАЛ

МУРМАНСК. Кольско хахад арал дээрэ холын хойто зүгэй тундрада (ой модогүй газар) орын тугаллалга дүүрэбэ. Бүхы область дотор гуша мянга шахуу тугал абтаһан байха юм. Энэ хадаа хэлын Хойто зүгэй тундрын ажахынуудай орын һүрэгтэ эрхимхалаан боложо үгэхэ байна.

Бэлшээриин ехэнхи хубиин саһан хайлаад, түрүүшын ногоон бултайжа эхилээ.

Орын тоо толгой олон болгохо, орын амтатай һайн мяха элбэгээр абаха гэһэн үндэр уялгануудаа дүүргэхын тулада орынгоо түлые бүрин бүтэнөөр томо болгохын түлөө оро харууһалан адуулагшад тэмсэнэ.

(ТАСС).

Модошодой дундаһаа шалг...

Эрхим шанартай продукци элбэгээр бүтээн гаргаха зорилго табяад, Улаан-Үдын модоной заводой коллектив эршэмтэйгээр ажаллана. Үдэ голоор урдажа ерэһэн мододые уһанһаа гаргаха, ябталан хуряаха хүдэлмэриин халуун хаһа ороод байна. Тиимэһээ заводой хүдэлмэришэд энэ ажалаа богони болзор соо, һайн шанартайгаар дүүргэхэ гэжэ үдэр һүнигүй хүдэлнэд. Мүнөө эндэ бүхыдөө 15 мянган кубометр модон Үдэ мүрэнһөө гаргагдажа ябталагдаа.

1963 ондо 50 мянган кубометр модо нёдондонойхиһоо ехээр бэлдэхэ түсэбтэй юм. Энэ даабаряа саг болзор соонь, нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрээ. Эдэнэр республикынгаа 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролс... һаранuудта уһан... гаха, бэлэдхэхэ ... зорһоонь урид ... хүрэтэр сум дү... дэнхэй. Мүн эн... ёһоор хараалаг... мянган кубомет... бэлэдхэхэ гэлс...

Уһанһаа мод... дэлмэри мүнөө ... шэдэнэ. Эндэ ... мянган кубомет... һаа гаргагдана.

Михаил Афа... най даадаг хал... илангаяа һайн... Мүнөө эдэнэр ... кубометр модо ... мунис ажалай ... Иван Монжу... Пронин, Васил... нат Комогоров... бүриингөө даб... процент дүүрг...

ЭМХИТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАБАЛ...

...льсоведэй (Му- ...йсэдхэхэ коми- ...саг үргэлжын ...өө ажахын (тү. И. Медведев), ...үүдалай (тү. В. Козлова), ...анай болон бэ- ...үлэгшэнь Н. М. ...юджетнэ (тү. И. Рычкова), ...ёһо. ниитын ...н комиссинууд ...юм.
...н комисси Ле- ...искусственна ...р ябажа, саб- ...аар уһалагда- ...алгаад, дутуу ...садхаха хэрэг-тэнь туһалһан байна. Зундаа, үбһэ хуряалгын үедэ малай тэжээлэй хэр бэлэдхэгдэжэ байһые шалгахаар хараалча.

Культурно-ажаһуудалай комисси сомон соогоо эмнэлгын зургаануудта шалгалта хээд, ажаһуудалда хабаатай асуудал сесси дээрэ табихаяа байна.

Худалдаа наймаанай, бэлэдхэлэй комисси үндэгэ, мүн бэшэшье продуктнуудые гүрэндөө хүн зоной хэр тушаажа байһые шалгана.

Бюджетнэ комисси киномеханигуудай, мүн мүнгэ оруулдаг ондоошье эмхи зургаануудай олзо орошые шалгана. Тиигэһэнэйнь ашаар бюджедэй олзо доходой хубида I-дэхи квартал соо 100 процент, хүдөө ажахын налог суглуулга 200 процент, олзын налог 100 процент, үндэгэ тушаалга 115 процент дүүргэгдээ.

Һүүлэй үедэ һургуули, клуб, библиотекэ, худалдаа наймаанай предприятинуудай ажал нилээд һайжараа.

Республикынгаа 40 жэлэй һайндэрые манай сомоноорхин ажалай бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө тэмсэжэ, шэнэ амжалтануудые туйлахань дамжаггүй.

Н. Митрофанов,
Мухар-Шэбэрэй
Хонхолын сельсоведэй
гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Зураг дээрэ: Түмэр замай Гусиное Озеро станциин дежурна Константин Васильевич Хлызов. Энэ эрхим һайн ажалаараа шалгаржа дамжуулгын улаан тугханаар шагнагдаа.
Ф. Моренецэй фото.

...нишодой ...элһөө

Зуһаландаа гараад байхадань...

...ЛШАД

...баруун гүбээ дээрэ ...ай зүүн урагшаа ...антын хүндыгөөр ...нга гаран хони, ...ногооной амта ...шээ таран бэлшэ- ...дынь гэжэ эхэнүү- ...хээр томо болошон- ...ад иихэдээл ёһоор ...бодол түрэнэ.
...н эхинһээ тээ дээ- ...ишодой гэр бүлэ— Тагаровтанай зунай ...м. Ойдобой нүхэр, ...Верховно Соведэй Балданжаповна ма- ...үгтан, гэртээ ури- ...урид эдэнэйдэмнай ...һан байгаа. Ашан- ...рен Цырендоржиев, Даба Донгитов гэг- ...ажал, дүй дүршэл ...айгаа бшуу.
...нэгэ бага сүлөө за- ...олон гэһээм, энэ ...уһалаашадаа эрьс- ...йнал,—гэжэ Ашан- ...зэргэ енгүүрхэн ...байгаа бэлэй.

...ОЙ БРИГАДИР

...бэрхэ хонишодой ...хозой 5-дахи фер- ...доб Тагарович Та- ...гаа хажуугаар то- ...н тоосоондо оруу- ...ой бригадын бри- ...Тагаровай брига- ...амтадаа 3446 хо- ...анһээ 2100 гара- ...Эдэнь гурбан ...ардаг.
...аров зургаан жэл- ...хониной фермые ...ябаһанаа, 1959 ...шон болгыт. эгээл ...а угыт» гэжэ һайн ...ээ хүтэлбэрилэг-шэдтөө хандаа бэлэй. Жэлһээ жэлдэ хурьга олоор гарзалуулдаг, «эгээл муу» гүүлдэт отара даажа абаад, 1960 ондо 100 эхэ хонин бүриһөөнь 113 хурьга түлжүүлһэн юм. Тэрэл жэлдээ хэдэн жэжэ отарануудые нэгэдүүлжэ, томодхогдоһон бригадын бригадираар томилогдоо һэн.

Урдань Онинoборскын хонишод ходол хурьгадаа гарзалуулдаг байһан юм. Харин хонин ажал дээрэ ажахын тоосоо нэбтэрүүлжэ, сабшалан таһалжа үгэһэнһөөнь хойшо абтаһан түл хоролто багатайгаар түлжүүлэгдэдэг, олон хурьган абтадаг боложо захалһан байна.

III. СҮЛӨӨГҮЙ САГ

...Хөөрэлдэһөөр һуутарнай уданшьегүй Ойдоб Тагарович мотоцикл унанхай гүйлгэжэ ерэбэ. Нилээд үни удаан бултааран лаб һуужа хөөрэлдэбэбди.

Энэ бригадынхид жэлэй эхеэр 2108 эхэ хонидһоо 1837 хурьга түрүүлжэ, тэдэнэйнгээ 1818-нь түлжүүлээ гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 86,2 хурьга абаһан жэшээтэй. Тагаровтан өөһэдөө гэр бүлөөрөө 697 эхэ хонитой юм, тэдэнһээ 650 хурьга түлжүүлэнхэй. Энэнь 100 эхэ хонин дээрэ батсаабал, 93,5 хурьган болоно. Николай Бадмацыреновтэн 85,2, Самбу Сойжоновтон 81,2 хурьга 100 хонин бүхэнһөө абанхай.

Нёдондо бригадаараа 2430 центнер үбһэ сабшажа, 1000 центнер зелёнко хуряажа абаһан туладаа тэжээлээр заашье дуталдаагүй, хонидоо тобир тарганаар ногоон дээрэ гаргаа. Эдэ отарануудай газаагуур үлгэ һалга боложо, ажэлээ хүсэхөө болиһон нэгэшье хони харахагүйт.

Отара бүхэн хашаа далайнгаа шэбхэ шабааһа хуу малтажа, сабшалан дээрэ зөөнхэй. Бригадын гэшүүд нүхэд Дубинин, Краснопеев, Сергеев, Бадмацыренов гэгшэд сабшалангаа уһалжа, үтэг шэбхээрээ «эдеэлүүлжэ» байнхай. Үшөө тиихэдэнь Жаргалантын сабшалангые адагаарнь гурбан модоной зайда хорёолхо гэжэ 1500 гаран һургааг отолонхой, забһартаа тэрэнээ зөөжэ, посхоод барижа байгаа һэн.

IV. ДҮЙ ДҮРШЭЛҺӨӨНЬ...

— Эхэ хонидоо саг соонь хурьгадһаань таһалжа, һайса таргалуулжа, январь, февраль соо гол түлэб түрүүлхээр искусственна аргаар урэжүүлдэгбди. Хурьгадаа эхэтэйнь хашаа соо байлгажа түлжөөдэг болонхойбди. Энэ онол арга совхоз соогоо би түрүүлжэ хэрэглээ һэм. Шадал һайнтай хонидоо үбэлдөө ходо бэлшээдэг туладаа түрэхэ болоһон хонидоо бэлшээридэ орой гаргадаггүйбди. Ганса нэгэ хониной алдагдажа, гараад, бэлшээри дээрээ, хээрэ саһан дээрэ түрэхэ ушар болодог. —гэжэ нүхэр Тагаров яаралгүйхэн, дээрэ дээрэһээнь хөөрэжэ һуугаа бэлэй.

Малаа тобир тарганаар ондо оруулха, хонидоо хуу түрүүлжэ, нэгэшье түл гарзалуулхагүй гэжэ бодоо хадаа зундаал хонидоо һайнаар адуулжа, таргалуулха хэрэгтэй. Зундаа һайнаар адуулагдаһан хонид мяхаар таргалдаг гээшэ. Харин зарим хонишод намар лэ һайса таргалуулха гэжэ оролдодог. Зундаа мяхажалгүй хонид намар хубхай өөхөөр таргалдаг шуу. Тиимэ хонин үбэлэй хүйтэндэ түргээр туража эхилдэг юм. Юушье эдюулэ, туһа болохогүй. Тураһан хониной һүшье ородоггүйнь мэдээжэ ааб даа гэжэ Ойдоб Тагарович хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ.

— Бидэ, юрэдөө, зундаа наранай гараадүй байхада хонидоо бэлшээридэ гаргадагбди. Тиигээд үдэшын һэрюундэ харанхы болотор бэлшээхэш. Тэрээнһээ дээрэ юумэ байхагүй даа. Зундаа таргалһан хонидто үбэлдөө талха тарианай зүйл, элдэбын концентрадшье хэрэггүй гэхээр,—гэнэ нүхэр Тагаров.

V. ЗОРИЛГО ЮУБ?

Энэ бригадын зорилго ехэ. Жэлэй дүүрэтэр хонин бүриһөө хурьга абаха, бригадынгаа бүхы хонидой шэгнүүрые 700 шахуу центнерээр нэмээхэ, 101 центнер нооһо хайшалжа абаха, 810 хони адаг 313 центнер шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха, хойто үбэлжэлгэдэ бардам хүрэхэ үбһэ, зелёнко өөһэдөө хуряажа абаха зорилто Тагаровай бригадын хонишод урдаа табинхай.

Энэ бэеэрээ хонин ажал дээрэ нилээд харюусалгатай үе орожо ерэхэнь. Эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ саг ойротобо. Хурьгадаа эхэһээнь таһалха, эхэ хонидойнгоо шадал тэнхээень бүри һайжаруулха хэрэгтэй. Тиимэ тула эндэхи малшад хонидоо хуу зунайнь бэлшээри дээрэ гарганхай, харанхыһаа харанхы болотор адуулжа байна.

— Хониднай ехээр турангүй ондо ороһон туладаа үһэ нооһоо заашье гээгээгүй, нооһо тушааха түсэбөө дүүргэжэ шадаха ёһотойбди, тиихэдэ хурьгаднайшье хуу томонууд ха юм даа, тэдэнһээ нилээд лэ ехэ нооһо абаха байхабди. Хурьгадымнай майн эхеэр хуу шэгнээ һэн. Дунда зэргээр 14 килограмм болоно, тиихэдэ томонуудынь 25 килограмм татана,—гэжэ бригадир зугаалба.

— Бэежэһэн 600 гаран эрэ хурьгадаа энэ гэһээр эгээл бэрхэ хонишондо даалгажа, һайн бэлшээридэ табихамнай. Намар болотор адаг 35—37 килограмм татаха байха. Тиимэ болохолоорнь гүрэндэ тушаахабди. Одоол энэмнай үнэ сэнгээр хямда мяхан болохо бэшэ гү?—гээд, нүхэр Тагаров манда хандана.

...Хөөрэлдэһөөр, зугаалһаар һуутар нараншье баруун хадын саагуур хоргодохо тээшээ зүдхэһэн янзатай. Байра шадараа бэлшэжэ ябаһан хонидшье аяар тэрэ зүүн урдахи гүбээтэй зүүн хажуугаар ташан аалиханаар хушуурна.

Гэнтэ Ойдобтонойдо газар газарһаа сугларһан айлшадшье ябаха тээшээ түхеэржэ захална. Дабаа үбгэн морёо тэргэлнэ, Цырен хонишон мотоциклаа шэншэлнэ, Володя шофернайшье «Волгоёо» түшэгэнүүлжэрхибэ. Ойдоб Тагаровшье хонидоо сухарюулха гэжэ мантай адли мотоциклаа унаад даб гэнэ.

Г. Цыреторов.

...гарахын урда тээ. Л. Хайдуровай фото.

Манай айлшан: *Фрицис Рокпелнис*

Поэт болон драматург Фрицис Рокпелнис 1909 ондо түрөө юм. 1928 онһоо хойшо тэрэнэй шүлэглэмэл фельетонууд газетэнүүдтэ толилогдожо эхилээ. Удангүй тэрэнэй бэшэһэн «Түмэр харгын харуулшан» гэжэ шог пьесэ табигдаа һэн.

Фашис засаг түрын ээрхэжэ байһан жэлнүүдтэ революционно хүдэлөөндэ тэрэ эдэбхитэйгээр хабаадаа юм. Латвида совет засагай тогтоогдоходо, газетэнүүдэй редакцида, театрнуудай уран һайханай таһагуудта ажаллаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ олон тоото дуунуудые бэшээ. Мүн Латвиин республикын уран һайханай ансамблиин хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

1950 ондо «Туг дээрэ дүү басагамни улаахан одо урална» гэжэ шүлэгүүдэй ном хэблээ. Гадна Ф. Рокпелнис «Гэрэл», «Райнисай эдир наһан», «Шэнэ эрье тээшэ» болон бусад олон пьесэнүүдые бэшээ.

Үйлсэ

Шуһан горходые шурьяса урадхуулаашье һаа,
Шулууншни буладтал шэлдэн хатуу,
Үйлсэ, үйлсэ, шагна, дуулалши намайгаа,
Умдаяа харяан, хэзээ байхабши һогтуу?

Тохой, булан, шулуун бүхэнэйш зрезлсэ
Тооһон, хүлһэн, нулимсан адхараа һүртэй.
Ямар уһаша, шуһаша, хомхойбши, үйлсэ,
Ягаан шуһан бидэндэш хэлэшэгүй үнэтэй.

Байлдаанда унахадамнай баярлан хараа бэшэш,
Баатар ухэлөөр хүбүүдэй мэнэ унахада,
Үйлсэ, үйлсэ, шиил амиды гэршэш,
Үйлэ хэрэг, хуби заяамнай мандаг!

Холын сонхонуудта галнууд мэнэ носоодхёо,
Ходол зосоомнай баярай найдал ороодхёо,
Хайлахань саһань... Үгы, эндүүрээб дахинаа,
Хара һүниин хабхар хүшэгэ татагдаа.

Үрэбтэр шэрүүн саһан, бороо, һалхинда,
Үйлсэ, үйлсэ, юундэ иитэрээ шэшэрнэш?
Тулга шулуун сээжээршни—хүлеэжэ бү яда—
Туулган мүндэр адхарха, тоборхо—мэдэрхэш.

Хэн шинии уряа мүнөөдэр дуулаагүйб,
Хэн шинии сохисые мүнөөдэр шагнаагүйб,
Тэрэ оройтохо, тэрэ хожомдон һэрихэ,
Тэмсэлдэ гээгдэхэ, бэеэ шаналан зэмэлхэ.

Үлзы жаргалай һуури табигдахал бата,
Үнжэгэн пальма ногоорхонь мэнэ хангалтан.
Унаһан жадыем гартам адхуула, үйлсэ,
Һомоной дууе дахин шагна, үйлсэ!

Байлдаан... Байлдаан... Хүлеэнэ бидэниие мүнөө.
Баатар хүбүүдээ алдахал байхабди үшөө.
Шуһан соомнай шунал түрэнэ, үйлсэ,
Шуурган, тэмсэл, жаргал урдамнай, үйлсэ!

1935 он.

Латвиин газар дайда

Хэзээш сагта мартангүй,
Хододоо һанажа ябахаш—
Хобоо һабатай Даугавые,
Хэтэ мүнхэ Ригээ,

Нарата түрэһэн дайдаяа,
Намжар уһа голнуудаа,
Сэгээн хуһан модонуудаа,
Сэсэглэн һалбараа саадуудаа.

Элдэбын һайхан сэсэгүүдынь
Энхэрэн байгаа ёһотойб.
Энээхэн тала дайдатай
Эльгэ зүрхөөрөө холбоотойб.

Юрэдөө, тиихэдэ мэдэнэм,
Өөрэйншни түрэһэн дайдаһаа
Үлүүшье юумэн олдохогүй,
Үгы, хаанашье байхагүй.

Тэрэнэй тулада хэтэдээ
Тэмсэжэ ээдынь ябаал,
Тэндэхи мүрэн голнуудынь
Тэдэнэй шуһаар урдаал.

Эрлиг харатай дайсадтай
Эритэ мэсэ һольбогдоо,
Эгээл хүндэ байлдаан соо
Илалтын һүлдэ олгдоо.

Удангүй үльгэртэ хэлсэдэг
Юумэмнай үнэн болобо:
Одото арюун оромнай
Совет туг дор зогсобо!

Ц. Жимбиев оршуулба.

Бадаран һалбарыш дайдамни!

Хэтын хэтэдэ хэнэйшье алхалаагүй
Хэрэм орьёл, хабсагайн гэшхүүр,
Хэнэйшье урдань гаталаагүй
Замаар ябанабди.
Залаа элшэ наран,
Замымнай гэрэлтүүл!
Хархис муухай ямаршье хүсэн
Харгыемнай хаахагүй.
Һудаһан соомнай халуун шуһан,
Һураабди тэмсэжэ.
Зоригнай хизааргүй.
Хада уула, харгыһаа зайла,
Хатан далай, хабаш бага.
Хамаг юумэн бадара, хайла.
Хара һүни, харай һуга!
Баян түрэл дайдам,
Бадара, сэсэглэ, һалбара.
Байлдаан соогуур олдоһон
Баяр жаргал манайлши.
Наран мандаг, наран,
Нангин коммунизм манайлши!

Г. Дашабылов оршуулба.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Польшын таряашадай ниитын организаци

ВАРШАВА, майн 31. (ТАСС). Польшын таряашадай ниитын организаци бологшо хүдөө ажахын кружогуудай союзай бүхы польско 2-дохи съезд хүдэлмэрээ дүүргэбэ. Кружогуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл болон тэдэнэй туйлалтанууд тухай съезд дээрэ үгэ хэлэһэн делегадууд хөөрэһэн байна. Союзай хүтэлбэрилхы органууд һунгагдаа, ойрын жэлнүүдтэ хүдөө ажахын кружогуудай хэхэ ажал хүдэлмэриин программые хараалһан шиидхэбэри баталан абтаа.

Съездын дүүрэһэнэй һүүлээр, тэрэнэй делегадуудтай ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ А. Завадский уулзаа.

Ороной партийна болон гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад уулзалга дээрэ байлсаа.

Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин хүтэлбэриин, Гүрэнэй соведэй болон правительствын зугһөө съездэ хабаадагшадые А. Завадский амаршалаа.

ПОРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. Гомулка үгэ хэлэхэдээ, мүнөө үедэ хүдөө ажахын кружогуудай үмэнэ табигдажа байһан зорилгонууд тухай тогтоһон байна.

Съездэ хабаадагшадтай Польшын Арадай Республикын партийна болон гүрэнэй ажал ябуулагшадай уулзалга хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

Кубын золтой жаргалтай үхибүүд

ГАВАНА. (ТАСС). «Золтой жаргалтай байхын тулада үхибүүд түрэдэг»—Кубын агууехэ революционер Хосе Мартиин эдэ үгэнүүд сүлөөтэ арал дээрэ залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, һургаха уряа болоһон байна.

Үхибүүдэй элүүр энхэ, золтой жаргалтай байха бүхы эрхэ байдалай орон дотороо бии болгогдоһондо революционно Куба омогорхохо ёһоороол омогорхоно. Куба тон богонихон үе соо бүгэдэ ниитын уялгата һуралсалые Латиин Америкэ дотор түрүүлжэ бэелүүлһэн байна. Урдань зонхилогшо Батистын сэрэгэй казармануудай байһан газарта һургуулиин городогууд урган гараа. Урдань сэрэгэй һургуули хэдэг талмайнууд дээгүүр мүнөө үхибүүдэй согтой шанга абянууд дуулдадаг болоо.

Городууд болон хүдөөгэй районуудта революционно правительство мянга гаран шэнэ һургуули баряа. 70.000 үхибүүд бүрин гүрэнэй һаргашаар һуража байдаг.

Һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдтэ Кубада ехэ анхарал хандуулагдана. Тэдэнэр зургаан жэлэй уялгата һуралсал гарахынгаа урда тээ һургулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудта хоёр жэлэй турша соо заняти хэдэг. Хүүгэдэй саадууд олоор байгуулагданхай. Тэндэ үхибүүд дүрбэ-таба наһатай болотороо хүмүүжүүлэгдэнэ.

Хүүгэдые хамгаалха уласхоорондын үдэрые Кубынхид суглаануудые, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, үхибүүдэй зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан фотовыставкэнүүдые эмхидхэжэ тэмдэглээ.

США. **«Поларис» ракетэнүүдээр хангагдаһан уһан доогуур ябадаг «Даниэль Вебстер» гэжэ атомна онгосын уһанда табигдаһые буруушааһан демонстраци Гротон городто (Коннектикут штат) болоо. Зураг дээрэ: Бүлэг демонстрантнууд. «Маанадые усадхахаһаань урид, дайнай зэбсэг үгы хэхэ», «Өөһэдынгөө» үхибүүдтэ ажаһуухa арга олгыт» гэһэн үгэнүүдтэй плакадуудыс бариһан үхибүүд наада таладань ябана.**

ЮПИ-гэй-ТАСС-ай фото.

ӨӨРТЭНЬ ҮЗҮҮЛЭГДЭҺЭН ТУҺАЛАМЖЫЕ ЙЕМЕН АРАД МАРТАХАГҮЙ

САНА, майн 31. (ТАСС). ЙАР-рай гүйсэдхэхэ соведэй түрүүлэгшэ Абдель Латиф Дейфалла СССР-һээ Йемендэ байдаг элшэн сайд Н. П. Сулицкиие майн 28-да урижа уулзаад, хөөрэлдэхэдөө, шэнэ ажабайдал байгуулха бэрхэтэйшэг үедэнь Йемендэ Советскэ Союзай һайн һайхан сэдьхэлэй туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Советскэ правительствада, совет арадта, Йемендэ хүдэлжэ байдаг совет мэргэжэлтэдтэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхые гүйгаа.

Совет арадай үзүүлһэн туһаламжые йемен арад хэзээдэшье мартахагүй гээд Дейфалла хэлээ.

Венгридэ гэр байра олоор баригдана

БУДАПЕШТ. Венгридэ гэр байра олоор баригдана. Мүнөө ороной городууд болон тосхонуудта 60 мянга шахуу байра жэл бүхэндэ баригдана. Имагтал һүүлшын гурбан жэлэй турша соо 180 мянган хүн шэнэ байра абаа. Хоёрдохи табан жэлэй эсэстэ 1965 ондо 300 мянган байра орон дотор баригдаха юм.

„Трешерэй“ үлэгдэлнүүд олдобо

НЬЮ-ЙОРК, майн 31. (ТАСС). Америкын Норфолка (Бирджини штат) гэжэ сэрэгэй баазаһаа информационно агентствануудай дамжуулһанай ёһоор Америкын гэмтэжэ уһанда шэнгэһэн «Трешер» гэжэ уһан доогуур ябадаг онгосые бэдиржэ байһан команда уһан доро фото буулгабари хэхэ аргаар онгосын гэмтэһэн үлэгдэлнүүдые олоһон байна. «Трешер» уһан доро орожо туршагдаха үедөө апрелиин 10-да шэнгэһэн байгаа бшуу. Тэрэнэй командын 129 хүн бултадаа үхөө.

Онгосын гэмтэжэ шэнгэһэнэй шалтагаан тухай мүрдэлгэ хэһэн комиссиин даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор уһан доогуур ябадаг онгосодо техническэ дутагдалнууд үзэгдэһэн байна. Гадна «уһан доорохи хүсэнүүдээ» харуулхые угаа ехээр яарадаг Америкын сэрэгэйхидэй бузагай политика онгосын шэнгэһэнэй шалтагаан болоно бшуу.

Гунга ЧИМИТОВ.

...үгшэн эжын гомдол

(Рассказ)

...арада малай доктор ...гэжэ дуулахадаа, ...тэрэ машинадань ...дэбэ. Энээнһээ ур- ...гэжэ түхеэрбэшье, ...лажа ерэхэдэ, нэ- ...эрын үбдэшэһэн ...хии бараалхаад, ...ь шархираад, зал- ...байшадаг һэн.
...н гэһэн зохид юм ...шуулайнгаа хүлеэ- ...ерэхэ бшуу.
...аша хүбүүнэйдээ ...данайнгаа гурим ...итэсэ, энэ Дар- ...байжа һураша- ...шуулай дунда гэнтэ ...ье ядаа һэн. Та- ...нгээ зүб буруунь ...абарилжа байдаг ...а бэрингээ һа- ...гүй юумэнүүдые ...жэл байхыень ха- ...ез барихын һай- ...байба. Хүгшэнэй ...амганиин хэбтэ- ...э хамаагүй ал- ...даа, үгышье һаа, ...аашаа гарахадаа, ...аряад гараха гэхэ ...ха үзүүргүй олон ...ожол байдаг бай-...
...агэл тооложо эхи- ...таралтай болохо, ...буурахаб гэжэ һа- ...үү, али эдэ хоёрые ...эрхэтэй ха гэжэ ...юм гү, хүгшэн ...оролдодог байгаа. ...ража һуухада, нюдэ далдирхаар юумэнэй болоо һаань, хүгшэн ашынгаа оройдоол һаяхан заахан хүбүүхэй ябадагыень ухаандаа оруулжа, хоёр залуушуулаа үбгэ һамган бэшэ, үхибүүд мэтээр һанахые оролдоно. Эдэ хоёроо заахан үхибүүд гээшэ гэжэ һанаад, хамаг муу һайнииень хүлисөөд һуухадань, бэедэнь шэггүй амар, хүнгэн байха юм. Тиигэдшье залуу хоёрынь хаража һуухадань, зарим тээгээ нээрээшье үхибүүд шэнги болошоно. Эдэ хоёр юумэ хэхэдээшье, наадахадаашье үхибүүд шэнги. Шатар наадахадаа, духаяа няһалалсахаар наадана, ном уншахадаа, тэрээн тухайгаа тоосолдохо, унтахаяа түхеэржэ байтараа, подуушхаараа шэдэлсэшэхэ, юумэ хэхэдээ урилдааха, гээгдэһэн хүниинь баһа духаяа няһалуулха ёһотой—иимэ хоёр байжа байба.

Нэгэтэ үглөөгүүр хүгшэнэй һэрихэдэнь, хүн поол угааһан хэбэртэй, уһа шолшогонуулжа байгаад, хүл нюсэгөөр иишэ тиишээ гүйсэгөөнэ.

— Басага-ан, юундэ хүл нюсэгөөр поолоо угаанаш даа, дороһоо хүйтэ абаха болоо һаа, һаалтал юм гээшэ,—гэжэ хүгшэн нюдөө аняад хэбтэһэн зандаа дуугарба.

— Хүгшэн эжы, энэ биб даа, намда юун хүрөөдхихэ һэм,— гэһэн аша хүбүүнэйнь абяан дуулдаба.

— Үгы, би шамда хэлээгүйлдяа, Сэрэмжэдтэ дуугарнаб,— гэжэ хүгшэн хэлэнэ.

— Эндэ Сэрэмжэд үгыл, поолоо би угаажа байнаб.

— Юугээ хэлэнэш даа, ойлгохоо болёод байнаб,— гэжэ хүгшэн дуугараад, нюдөөрөө хаража этигэхэ гэһэн юумэдэл, уухи аахи болоһоор бодожо ерэбэ.

Хүгшэнэй бодожо харан гэһээ аша хүбүүниинь үбдэгһөө дээрэ гаратар үмдэнэйнгөө түрии шуужархиһан юумэ, ехэ шадамараар палааха угаажа байба. «Энэм иихэдээ юун боложо байһан юм гээшэб, аша хүбүүемни юун болоторнь мэдэлдээ абаһан һамган гээшэб. Байза, хөөрэлдэхэл болоо»,— гэхэ мэтэ тоо томшоггүй олон бодолнууд хүгшэнэй толгой соо багтажа ядан хөөрсэгэнэнэ.

— Байһаар һамгандаа поолынь угаажа байха гээшэм ямар удхатай юумэн гээшэб?!

— Юундэ һамгандаа гэжэ? Энэтнай Сэрэмжэд бидэ хоёрой хоюуланаймнай поол ха юм.

—Теэд палааха угааха гээшэн эрэ хүнэй хэрэг бэшэ бшуу, эшхэбтэр ха юм, ондоо талын хүн хараа һаа, юун гэжэ һанаха гээшэб?

— Хүн юунш гэжэ һанахагүй даа, мүнөөтнай хамаагүй болонхой.

— Юун тиимэ байха һэм. Поол угаахаһаа байха уһаяаш асарха эрэ хүниие үсөөн харахалши.

— Иигээд уһаяаш асардаг, палаахааш угаадаг болохо даа.

— Теэд һамганш поолоо угаахагүй, юугээ хэдэг юм?

— Бидэ ээлжээгээр угаадагбди. Мүнөө Сэрэмжэдэй эдеэгээ хэхэ ээлжээн. Гурба хоноод үглөөгүүр бодоходотнай, Сэрэмжэд поолоо угаажа, харин бии эдеэгээ хэжэ байхаб,—гэжэ хүбүүн дуугарһаар, таһалгаяа угаажа дууһаад, энеэбхилһээр үүдынь хаажа, нүгөө таһалгаяа угаажа үргэлжэлүүлнэ хэбэртэй.

«Энээниеш ээлжээлжэ байха юун байгаа юм, угаахаа һанаһан хүнэй эртэхэн бодоод угаахаар юм ха юм. Ялагар шэрэтэй даа, хүнэй урэжэ хюһажа байхаар тиимэ хирэ борош болоно бэшэ. Юунэйхии гурба хоноод лэ угааха юм гээшэб? Гурба хоноод лэ ээлжээлжэ байхынгаа орондо долоон хоног соо нэгэ дахин һамганиинь гансаараа угаагаад лэ байхаар гүбэ. Юрэдөөл, һамгаяа эрхэлүүлшоо хүбүүн байна»,—гэжэ бодожо, хубсалхааш мартажархёод һуужа һуутарнь, таһалгын үүдэн нээгдэжэ:

— Хүгшэн эжы, сайгаа ууябди,—гэжэ урихан шарайтай бэринь энеэбхилһээр орожо ерэбэ. —Хүгшэн эжы, һайн унтаа гүт, яагаа шарайтнай зүдэрүү шэнгиб?

— Яагаад орхихомни һэм,—гэжэ хүгшэн өөрөөш мэдэнгүй, бэриингээ илдам зандань абтажа, сухалынь нэгэ бага тарахадал гэбэ.

— Хубсалһаар ошооройгты, би сайгаа аягалжа байхаб,—гээд, бэринь гарашаба.

Балжарай эжын газаа гараад, һөөргөө ороходонь, гэртэнь ехэ амтатай эдеэнэй үнэр хамарынь сорьёодхибо. Хүгшэнэй столдо һуумсаарнь:

— Хүгшэн эжы, би салмаад шанааб, та ойгоргүй дуратай һэн бэзэт?—гэжэ бэринь урдаһаань хараад энеэбхилнэ.

«Юрэдөөл ямарханш хүниие альбан зангаараа мэдэлдээ абаха шолмохон лэ үхинш даа»,— гэжэ досоогоо бодохотоёо хамта хүгшэн халта энеэбхилээд абаба. Хүгшэн эжыгээ адаглажа һууһан Дарма энэ энеэбхилгыень ямар нэгэн эрдэнитэ зүйл бэлэглэһэнэй зэргэ тодожо абаад, урдаһаань миил-миил маһалзана. Энээнһээ урда тээ эдеэлхэдээ булта дуугаралсажа һуудаг юм аад, мүнөө Дарма хүгшөө хоёр дуугайнууд. Гансал Сэрэмжэд нүгөө хоёройнгоо тугаарайхи хөөрэлдөө дуулаагүй дээрэһээ, һанаа амархан энэ тэрэ юумэ шашана.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Амаралтын үдэрэй хуудаhан

Завод соогоо суурхана

Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой бухы цехүүдэй комсомолшууд болон залуушуул республикынгаа 40 жэлэй ойе угтуулан социалис мурысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Жэшээнь, вагонно комбинадай комсомолшууд hайндэр болотор ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлжэ, хүдэлмэриин сагhаа гадуур нэгэ вагон заhабарилха уялга абанхай. Локомотив хабсаруулдаг цехэйхид hайндэрэй хүндэлэлдэ зорюулан нэгэ электровоз түсэбhөө гадуур заhабарилан гаргаха зорилготой.

Заводой гол цехүүдэй нэгэн — аппаратна цехэй коллектив 16 электровозуудта тодхогдохо аппарат hара бури гаргадаг юм. Тус цехэй залуушуул мүнөө энээнэз хэдэн хоногоор уридшалхын тула ажалаа hайнаар эмхидхэжэ оробо. Тэрэшэлэн механическа заhабарилгын цехэй хүдэлмэришэд апрель hарада нэгэ машина заhабарилжа гаргаhан юм. Цехэй комсомолшууд болон залуушуул өөhэдынгөө арга боломжые тооложо үзөөд, тиимэ нэгэ машина түсэбhөө гадуур заhабарилха болобо. Тус заhабарилгаhаа ороhон мүнгэ зөөрииень комсомолой нөөсэдэ табихаар хараалба.

Заводой комсомолшууд гансал ажал хүдэлмэреэ хараад ябадаггүй, харин олониитын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсана. Эдэнэр городоо болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ аяар 4000 гаран часай хүдэлмэри сэсэрлиг, үйлсэ, талмайнуудта хэhэн байна. Цех бухэнэй комсомолшууд, залуушуул мүнөө стадионоо гоё hайхан болгохын тула, тэрэнэй барилгада хабаадалсана, үйлсэ, талмайнуудтаа бургааhа, сэсэг набша hуулгалсана.

...Май hарада заводой хүндэлэлэй самбарта 17 комсомолшуудай дүрэ зураг гаргагдаhан юм. hайндэр болотор үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоо улам олошорхонь дамжаггүй.

А. Шелест.

hайн дуратанай киностуди олошоруулая

hүүлэй үедэ республикымнай ажалшад олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ажаhуудалай болон соёл гэгээрэлэй хүдэлмэридэ олоороо хабаадалсана. Тэдэнэй нэгэниинь гэхэдэ, олониитын үүсхэлээр эмхидхэгдэhэн кинодо дуратайшуулай киностудинууд болоно. Мүнөө үедэ иимэ киностудинууд республикын хото, хүдөөдэшье олоороо эмхидхэгдэжэ байна. Киностудида hайн дураараа хабаадалсагшадай хэhэн, бүтээhэн ажал хүдэлмэридэнь зорюулагдаhан слёт hаяхан эдир техникүүдэй станцида үнгэргэгдэбэ. Республикынгаа завод, фабрика, предприяти, колхоз, совхозуудай ажабайдалтай олониитые танилсуулха хэрэгтэ эдэнэрнай яhала ехэ хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Тэдэнэй дунда Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой Георгий Токмаковой хүтэлбэрилдэг киностуди hүүлэй үедэ заводойнгоо коллективэй хүдэлмэри, ажабайдалые харуулhан кино кадрнуудые буулгаhан байна. Тус киностуди 1959 ондо эмхидхэгдэhэн, түрүүшын үдэрhөө хойшо заводойнгоо ажабайдалые харуулхаар яhала ехэ оролдолго гаргаhан.

— Манай заводой коллектив коммунис ажалай предприяти гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө оролдожо байдаг. Бидэнэр заводойнгоо энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө юу хэжэ, ямар амжалта туйлажа байhые цех, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажал хүдэлмэри харуулхаар оролдоhон байгаабди. Мүнөө «Манай заводой эхэнэрнүүд» гэжэ, мүн барилгашадай хүдэлмэридэ үзэгдэдэг дутуу дунданuудые харуулhан сатирическэ журнал, номин тунгалаг, гоё hайхан үзэгдэлтэй байгаалиин байдалые харуулhан үнгэтэ фильм болон бусадые буулгаhан байнабди,—гэжэ Г. И. Токмаков хөөрэбэ.

Республикын 40 жэлэй ойдо зорюулжа эдэнэр «Буряадай гигант» гэhэн кинофильм бэлэдхэжэ эхилээ. Фильм дотор тэрэ үедэ аха нүхэдэйнгөө гартаа хүрзэ, лом баринхай, мори унаагаар бүхы ажалаа хэдэгhээнь эхилээд, мүнөө үеын шэнэ техникэ, үйлэдбэриин түрүүшүүл харуулагдаха байна. Нүхэр Токмаковой ударидадаг киностуди Москвада үнгэргэгдэhэн hайн дуратанай киностудиин харалгада үндэрөөр сэгнэгдээ hэн.

Эдир техникүүдэй станциин хүбүүдэй бэлэдхэhэн кинокадрнууд мүн лэ тэндэ суглагшадай hайшаалда хүртөө. Залуу үетэниие hайн дураарнь энэ хүдэлмэридэ хабаадуулха талаар тус станциин хүдэлмэрилэгшэ Л. Ф. Калашников яhала hайн амжалта туйланхай. Богони сагай хугасаа соо эдэнэр гоё hайн фильмнүүдые эмхидхээ. Эдэнэрэй хүсөөр «Буряадай пионернүүд», «Республикын пионернүүдэй слёт», «Хабарай hайндэр», «Уhан сэрэгэй флодой hайндэр», «Кабанскын дунда hургуулиин hурагшадай үйлэдбэриин бригада», «Сэмбын фабрикын хүдэлмэришэдэй ажал» болон бусад кадрнууд буулгагдаhан байна.

—Ажалдамнай үзэгдэдэг дутуу зүйлнүүд гэхэдэ, фотографида хэрэгтэй химикадууд, саарhан болон бусад хэрэгсэлнүүдые городойнгоо магазинуудаар бэдэржэ, сагаа дэмы барадаг байнабди. Тиимэhээ город дотор нэгэ тиимэ тусхай магазин эмхидхэхэ саг тулаа,—гэжэ нүхэр Калашников тон зүб хэлэнэ.

Хүдөөгэй кинооператорнууд сооhоо Баунтын аймагай соёлой таhагые даагшын орлогшо нүхэр Помытовой буулгаhан кадрнууд дутагдалнуудтайшье hаа, hайшаагдаба. Городойнгоо спортын бүлгэмүүдэй үдэр бури шахуу үнгэргэдэг мурысөөнүүдые харуулhан кинокадрнуудые Леонтий Яковлевич Хайдуров эндэ сугларагшадта харуулжа, hайшаагдаа. hайн дуратанай киностудинууд Пионернүүдэй байшанда, Каменск тосхондо, Бэшүүр тосхондо эмхидхэгдэhэн байна.

Киногой хүдэлмэридэ hайн дураараа хабаадалсагшадай слёт дээрэ үгэ хэлэлгэн болоо. Киностудиин ажалда hайн дураараа хабаадагшадые олошоруулха, эрхим hайн кино байгуулагшадые тэмдэглэхэ, урмашуулха гэжэ тэдэнэр тэмдэглэбэ.

Удаань слёдто хабаадагшад Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой Соёлой байшангай дэргэдэхи Токмаковой, Улаан-Үдын телестудиин хүдэлмэритэй танилсажа, hонирхоhон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй Соёлой ордоной дэргэдэхи киностудиин операторнууд ажалдаа. Дундань Георгий Токмаков.

Нүүрhэшэдэй город...

Республикын предприятинуудые «хара алтаар» хангадаг Гусиноозерск город үдэр хоногой үнгэрхэ тума үзэсхэлэн гоё байдалтай боложо байна. Гансахан энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда 16 байратай нэгэ, найман байратай хоёр гэр, 920 хүнэй hууритай hургуули ашаглалгада үгтэhэн байна. Энээнhээ гадна 24 байратай дүрбэн гэр, найман байратай нэгэ, дүрбэн зуун hууритай үргэн экрантай кинотеатр, гостиница, 135 hууритай хүүгэдэй хоёр саад болон бусад барилганууд хэгдэнэ.

Республикын 40 жэлэй ойдо зорюулан городой үйлсэ, талмайнууд болбосон түхэлтэй болоно. Хабарай эхилхэhээ хойшо эндэ 16 мянга гарач hөөг бургааhан, сэсэгүүд hуулгагдаа. Тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо ха... дой ажалшад ехэ ү... долго гаргадаг. Э... найман жэлэй хо... гуулиин багшана... дай хэhэн ажал... магтамаар. Тус ... директор Ольга ... Новиковагай у... 3200 гаран модо... гааhан городой ү... нуудта hуулгагда...

Городой гол ... «Юность» гэhэн ... гуулагдаа. Галуу... эрьедэ пляж түхээ... hаядаа городой ү... сэсэрлигүүдтэ го... сэгүүд hуулгагда... талмай, үйлсэнүү... асфальтаар хуш... раалагдана.

Д. Ж...
В. Б...

Омскынхид найман очко...

Зүүн-Сибириин болон Алас-Дурнын зүгэй зонын футболистнуудай дунда ээлжээтэ—дүрбэдэхи уулзалга үнгэргэгдөө. Бүхы командануудай дундаhаа Омск городой «Иртыш» бүлгэмэй команда дахинаа шалгаржа, үшөө хоёр очкотой болобо. Эдэнэртэ айлшаар ошоhон Улаан-Үдын «Байкал» командын футболистнууд өөрынгөө ворота руу аяар табан бүмбэгэ алдажа, шүүгдэшэhэниинь халагламаар. Бусад команданууд тушаа хэлэхэ болоо hаа, иимэ: Красноярскын «Локомотив» бүлгэмэй командада айлшалhан Хабаровскын команда 3:1 тоото... Ангарск городой «Ста...скын футболистнууд... гоор шүүгээ. Бусад ... гэй «Ангара» — ... «Луч», Прокопьевск... — Благовещенскын ... уулзалганууд 1:1, ... Амуре—Кемерово гор... 0:0 тоотойгоор дүүр...

Дүрбэдэхи уулзал... городой команда аба... наймаhаа найман очк... ябана.

Гунга ЧИМИТОВ.

Хүгшэн эжын гомдол

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

— Дарма түргэлыш, хониднай бэлшээридээ гарахаар болохонь,— гэжэ Сэрэмжэд аягатай сайгаа дууhынь уунгүй бодошобо.

Залуу хоёройнгоо яаран тэбдэн газаашаа гүйдэлөөрөө гаража ябашахадань, хүгшэн гансаараа үлөөд hуухадаа: «Байза, энэ палаахаяа угаахынь болюулжал үзэхэ болоо. Болюулаагүйдөө гэртээ харихагүйб» гэжэ эрид шиидэбэ.

Энэ шэртэhэтэйхэн ушарай болоhонhоо хойшонхи гурбан хоногые хүгшэн арайхани гэжэ үнгэргэбэ. Сэрэмжэдэй палааха угааха тэрэ ээлжээтэ үдэрэй тулажа ерэхые ямар нэгэн туйлай ехэ хубилалта болошохо шэнгеэр hанана. Теэд хүгшэнэйхеэр бодоходо, тиимэш байгаагүйдөө аргагүй юм. Юуб гэхэдэ, хүгшөө залуу хоёройнгоо ажабайдалай гурим журамые ондоо болгохо зорилготой бшуу. Илангаяа гурбадахи hүнеэ унтажа ядаа hэн. Бухэли hүнеэрээ муу унтаhан дээрэhээ үглөөгүүр орой болотор унташажа, hанаhан хэрэгээ бүтээнэгүй аа гүб гэжэ hанахадаа, зосоонь буришье хэбтэшэгүй болоно. Хүгшэнэй аргаахан бодожо часаа харахадань, залуушуулай бододог сагынь болуутайхан байба. «Зайл hэнш»,—гэжэ гансаараа дуугараад, түргэхэн хубсалжа, ороноо хуряагаад, кухни руугаа оробо. Палаахаяа угаахые үдэшэлэн ушааг дээрээ табижа хоноhон бүлеэхэн уhыень абажа таас руу хээд, ехэ таhалгадаа абаашажа табиба.

Хүгшэнэй тэбхэрхэн газар хүсэд норгожо үрдеэдүй байтар, залуу хоёрынь хэбтэриhээ hуга харайн бодошоод, гайхашанхай юумэнүүд хаража байба.

— Энэ, хүгшэн эжы, яагаабта?— гэжэ Сэрэмжэд түрүүлэн дуугарба.

—Аша хүбүүндэм палаахаяа угаалганхаар, намда угаалгажа бай, би гэртээ харингүйшье угаагаад байгуужам,— гэжэ багтажа ядажа байhан сухалаа барижа ядан, шэшэргэнэhэн хоолойгоор хүгшэн дуугарба.

— Хүгшэн эжы, яана гээшэбта? hая хөөрэлдэхэдөө ойлгоод, таниие абяагүй ябана гэжэ hанаалби, тиихэдэ та хуу досоогоо хадагалаад, муу hанажа ябаhан байбалта,—гэнэ Дарма.

— Ши абяагүй байлши даа! hамганайнгаа гарта орошоод, нёопойжо байhанаа мэдэхэгүй!

— Хүгшэн эжы, энээнhээ хойшо Дарма палааха бү угаагуужан. Намда нигэжэ сэхэ хэлэхээ яана гээшэбта?

— Хүнэй хэлээгүйдэ өөрөө мэдэжэ ядажа байгаабши? Улам саашаа болоходоо, үмдэеэ угаалгадаг болохош гээшэ!..—гэжэ үшөөшье олон табые дуугарха аад, хүгшэн бэеэ бариба хэбэртэй.

Иимэ гашайем дуулахадаа, юунhээш ехээр Сэрэмжэд лэ сухалдаха гэжэ хүгшэн hанаhан байгаа. Тиин гэhээнь мүнөө Сэрэмжэдынь нэгэ заашье сухалдаhан хэбэр үзүүлнэгүй. Харин Дармынгаа урдаhаа харахадаа, хүгшэн сошожо абаба. Инаг нүхэрөө муушалуулжа эльгэ зүрхөө үбдэhэндөө юм гү, али ехээр сухалдаhандаа юм гү, хэлэшэгүй барагар болошоод байба.

— Би палааха угаахаяал угаахаб!—гэжэ бахалзуурдуулжа байтараа мултарhан юумэдэл, ехэ аягүйгөөр hүүхиржэрхибэ.

Иимэ юумэ hанаан заяандаа оруулаагүй хүгшэн хэды сошордобошье, өөрынхеэ табиха дурагүй дээрэhээ:

—hамгаа гамнаа hааш, би угаажа байгуужаб гэнэ хаямбиб! —гэбэ.

— Тиимэ, Сэрэмжэдээ гамнаhан дээрэhээ би палаахаяа угаалсанаб. Үшөө тиихэдэ Сэрэмжэд бидэ хоёр хоюулаа суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө үмэнэ уялгатай зомди.

— Баhа ямар уялга гээшэб?—гэжэ хүгшэн зөөлэнөөр асууба.

— Манай отара коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй юм, отара бүхэндэ тиимэ үндэр нэрэ зэргэ үгтэдэггүй юм. Тиимэ бригадын гэшүүн бүхэн ажалдаа үнэн сэхээр хандаха, абаhан уялгаяа заатагүй дүүргэжэ байха, ябаhан лэ газартаа жаяг заршам сахижа ябаха, гэр бүлэдөө нэгэн адлихан тэгшэ эрхэтэй байха гэhэн тангариг нүхэдэйнгөө үмэнэ үгэдэг юм...—гэжэ Дармынгаа олон зоцдо лекци уншажа байhан юумэдэл, заха үзүүргүй утаар эхилшэхэдэнь, Сэрэмжэдынь хажуу тээhээнь hэмээхэн татажа болюулба.

— Танай гэртээ ерээд, хэнэйтнайш палаахаяа угаажа байhые хэн мэдэхэ юм,—гэжэ хүгшэн яахаб даа гэжэ hүүлшынгээ эсэргүү үгэ хэлэбэ.

—Хүгшэн эжы, хэнэймнайш палааха угаахада өөрэнь юун юм? Мүнөөтнай эхэнэр хүниие дарлажа байhан урданай саг бэшэ бшуу. Мүнөөтнай эрэшье хүн, эхэнэршье хүн гэжэ илгаагүй болонхой. Сэрэмжэд намhаа юугээрээ дутанаб, хараад үзыт: бидэнэй hургуулимнайшье, мэргэжэлнайшье, абадаг салимнайшье тон адлихан юумэл...

— Зай, зай, намтай шашалдажа байhаар ажалдаа оройтожо бү орхигты...—гэжэ хүгшэн эжынь зүбшөөрхэеэ айhандаа, тэдэнээ ябуулха гэжэ дуугарба.

— Хүгшэн эжы, та бэшэ бү сухалдаарайгты, зай гү?—гээд, Сэрэмжэд сухалдалсаhан хоёройнгоо номгорхо тээшээ болоходонь баярлаhандаа, хүгшэнэй урдаhаа ялалзаhан нюдөөрөө хараад байба.

—Зай, зай, хамhаад, баряад, угаагаад орхигты, би сайгаа шанаhууб,—гээд, хүгшэн кухни руугаа ялтаргаhаар ябашахадань, хоёр залуушуул урда урдаhаа хаража энеэлдээд палаахаяа угаажа оробод.

Адлирхуу удхатайород-буряад таабаринууд

АМИТАД ТУХАЙ

Из-под кустика хватыш. (Волк).
Шугы соо
шогшохон хулуушан. (Шоно).
Среди двора стоит копно,
спереди вилы, а сзади метла. (Корова).
Урдаа hэрээтэй,
Дундаа хүнэгтэй,
Хойноо ташуууртай. (Үнеэн).
Ходили мужики в лес без топоров,
Срубили избу без углов.
(Муравьи и муравейник).
Түмэн мянган дархашуул
Түхэреэн гэр бариба. (Шоргоолзон, бутань).
Ни шит, ни кроен,
А клин вставлен. (Пегая лошадь.)
Оёдолгүй зүйдэл. (Малай алаг).
Ноги тонки,
Бока звонки,
А хвост закорючкой. (Собака).
Хон-хон дуутай,
Хондолой дээрээ дэгээтэй. (Нохой).
В одной стеклянке болтается,
А никак не смешается. (Яйцо).
Торхо соохи
Тоhон уhан хоёр нийлэдэггүй. (Үндэгэн).

УРГАМАЛ ТУХАЙ

Сто братьев
В одну избушку соткнулись ночевать. (Зёрна в колосе).
Ташуурай шэнээн мориндо
Табин хүн hуудаг. (Тарянай хоолос).
Сидит баба на грядках,
Вся в заплатках. (Капуста).
Дардайн hамган
Далан долоон
Дабхар хубсаhатай. (Капуста)
Стоит дерево мохнато,
В мохнатом-то гладко,
А в гладком-то сладко.
(Кедр, орех).
Хээр морин хэжэмтэй,
Хэжэм бүреэ сасагтай,
Сасаг бүреэ монсогтой
Монсог бүреэ эдеэтэй. (Хуша).

Ц. Будаев.

Түмэр замшад—артист...

Зүүн-Сибириин түмэрзамшадай Иланай Соёлой байшанда уран hайханай бүлгэмүүдэй харалга боложо дүүрэбэ. Түгэсхэлэй концертдэ Красноярскын, Иланай, Братскын, Абаканай болон Улаан-Үдын түмэр замшадай уран hайханай бүлгэмүүдэй артистнар хабаадалсажа, манай городой түмэр замшад нэгэдэхи hуури эзэлээ. Улаан-Үдын бүлгэмэй уран hайханай хүтэлбэрилэгшөөр М. Д. Михалев хүдэлдэг.

Улаан булангуудай бүлгэмүүд мүн лэ эндэ хабаадалсаа. Улаан-Үдын локомотивна депогой станциинхид (уран hайханайнь хүтэлбэрилэгшэ А. В. Ваулин) баhал нэгэдэхи hуури эзэлбэ.

«Дунайн саанахи Запорожец» гэhэн оперо (табигша А. П. Кудрявцев, концертмейстер В. А. Халуева) харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Локомотивна депогой машинист Мазаник, депогой инструментальщик Нестерев, эд хэрэгсэлэй складай хүдэлмэрилэгшэ Краснова, машинистын туhалагша Кузнецов гэгшэдэй рольнуудаа мэргэжэлтэйгээр наадахадань харагшад ехээр баясаба.

Энэ харалга юу харуулааб гэбэл, үдэрhөө үдэртэ уран hайханай бүлгэмүүдэй гэшүүдэй мэргэжэлынь дээшэлжэ, харагшадайнгаа анхаралые ехээр татадаг боложо байна.

Улаан-Үдын түмэрзамшад — артистнар ойрын үдэрнүүдтэ Верстовскиин «Аскольдын хүүр», Крыловой басниин удхаар табигдаhан үхибүүдэй нэгэ акттай «Квартет» оперонуудые hаяын үдэрнүүдтэ табиха зорилготой. «Квартет» оперодо түмэрзамшадай 65-дахи ... рагшад хабаадалса...

Соёлой байшанга... туйлаhан түмэрзам... республикынгаа ал... ойдо зорюулагдаhа...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «... Запорожец» операhо...

Ж. Е. Тулаевай нэрэмжэтэ...

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсажа, баатаршалга гаргаhан мэргэн буудагша Жамбал Тулаевай дурасхаалда зорюулагдаhан мэргэн буудалгаар мурысөөн үнгэргэгдэбэ.

Республикын хото, хүдөөдэшье Ж. Е. Тулаевай нэрэмжэтэ кубок абахын түлөө мэргэн буудагшадай мурысөөн үргэнөөр ябуулагдажа дүүрээ. Мурысөөндэ мянга гаран залуушуул хабаадалсаа. Мэргэн буудагшад байлдаанай буугаар 100 метрэй, бага аматай буугаар 50 метрэй зайда сагаалса буудаhан. Эдэнэр сооhоо Хоридын зонын мэргэн буудагшад эрхимлээ. Городой командануудай дундаhаа Советскэ районой буудагшад түрүү hуури эзэлhэн байна. Түрүү hуури эзэлhэн командануудта Жамбал Тулаевай нэрэмжэтэ кубок, эрхим мэргэшүүлдэ грамота, дипломууд барюулагдаhан байна.

Д. Цыбденов.

Түл олоор...

Түнхэнэй үйл... равлениин «Ком... хозой hаалишад... шад харуулhалда... бир тарганаар он... түл олоор абажа... Ивановой даадаг... шад 50 тугал ... гарза хоролтогүй... лэгдэнэ.

Л...

Сабшалан уhалагдана

Коммунист Вандан Цыденович Балданов наhажаал боложо пенсидэ гарабашье hаа, ниитын хүдэлмэридэ эбхитэйгээр хабаадалсана. hаяхан Ахын «Коммунизм» колхозой 25 гектар сабшалангые уhалжа дүүргэбэ. Мүнөө Вандан Цыденович колхоздоо 40 гар тармуур, 12 шарга хэжэ үгэхөөр шиидээд, модо бэлдэжэ хатаагаад байна.

Д. Лыгденов,
хүдөө бэшэгшэ.

Колхоздо туhална

Гусиноозерскдохи промышленна училищиин hурагшад Хяагтын үйлэдбэриин управлениин XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ехэхэн туhа хүргэнэ. Тэдэнэр хоёр үдэрэй турша соо 25 гектар хартаабха тариба. hурагшад Лепехин, Бальчугов, Сухарев, Преловский болон бусад жэшээтэ hайнаар ажаллажа, колхознигуудай магтаалда хүртөө.

Мүн Ноёхоной найман жэлэй hургуулиин hурагшад колхоздоо туhалха гэжэ шиидээд, арбан гектар газар дээрэ хартаабха тарижа эхилбэ.

С. Биликтуев,
хүдөө бэшэгшэ.

Улаан-Үдын гид...риин мэдээсэhэнэй ...дэр республика до... гэ үүлэтэй байха, ... орохогүй. Баруун х... лаханаар hалхилха... родто үглөөгүүр ... 22—24 градус ду... багсаагдана.

Июниин 3—4-н... республика дотор ... ха, хура бороон ор... зүгhөө hулашагаар ... ниндөө хойто ай... градус хүйтэнhөө 3 ... дулаарха. Хюруу ... магуудта hүниндөө ... 19—24 градус ду... хүлеэгдэнэ.

Улаан-Аха нютаг. Жэлэй дүрбэн сагта саhан сагаан малгайтай мантан томо уула хададууд. Хүжэ нэбшэгэр хүбшын соорхойдо, уула хадын ташалангаар майн эхээр ногоордог бэлшээринүүд. Тэндэл «Улаан-Аха» ар телиин малнууд таран бэлшэдэг.

**Редакторай ...
М. ...**

Манай адрес, телефо...

**АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. ... ца ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, ... —38-42, зам. редактора — 35-84, секрета... отделов: сельскохозяйственного производства ... жизни—47-59, 35-14, промышленного произво... ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-...
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: ... —24-74, советского строительства и быта—3... ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 ... 34-05.**

гор. Улан-Удэ, типография Министерства ... Бурятской АССР.

Н00439.